

ÅRSBERETNING 2012

Finansieringsselskapenes Forening

Leder har ordet

2012 ble resultatmessig nok et godt år for medlems-selskapene. I Europa domineres politikken og den øko-nomiske utviklingen fortsatt av en finanspolitikk som kutter i offentlig sektor og øker skattene, samtidig som den europeiske sentralbanken forsøker å stimu- lere økonomien gjennom lave renter og ekspansiv likvi- ditetspolitikk. Dersom økonomien innen EU og ver- densøkonomien forøvrig utvikler seg svakere enn ven- tet vil norsk økonomi bli påvirket i de nærmeste årene. Vi ser at det er en avventende holdning i næringslivet til nye investeringer. Året har vært preget av at med- lemmsselskapene har fokusert på kvalitet i porteføljen fremfor volumvekst. Tapsutviklingen er under kontroll.

Veksten i norsk økonomi er god, men var noe lavere enn veksten gjennom 2011. Veksten i sysselsettingen har avtatt, men arbeidsle- digheten er fortsatt lav. Kapasitetsutnyttningen anslås å være over et normalt nivå. Det er fortsatt høy aktivitet i byggenæringen og i næringer som leverer varer og tjenester til oljevirksomheten. Samtidig påvirkes mange norske foretak av svak etterspørsel hos våre handelspartnere og høye kostnader. Husholdningenes forbruk vokser noe mindre enn forventet, mens boligprisene har steget mer enn ventet.

Flere av medlemsselskapene forventet en flat utvikling av volum i 2012 og la opp sine budsjetter i tråd med det.

Godt nybilsalg og økende etterspørsel etter bilfinansiering så vel som forbrukslån og jevnt høyt bruk av betalings- og kredittkort har gitt medlemsselskapene et godt år på privatsiden.

Bedriftenes investeringer i nye driftsmidler var også i 2012 forsik- tige. Det er spesielt næringer innen eksportrettet industri som nå sliter på grunn av sterk krone. Innen transport og bygg og anleggs- næringen har vi sett en positiv utvikling i 2012.

Nye leasinginvesteringer har tatt seg opp igjen i løpet av 2012 og vi ser en fortsatt positiv trend inn i 2013. Medlemsselskapene opp- levde en forbedring i mislighold og tap, og med fortsatt gode ren- temarginer har året total sett medført positive resultater for medlemsselskapene.

Samlet sett ble 2012 et godt år i en krevende tid, og medlemssel- skapene står godt rustet til å styrke sin posisjon som finansie- ringskilde og bidra til at bedrifter og husholdninger får dekket sine finansieringsbehov.

Finansieringsselskapenes Forening skal være en naturlig interesseorganisasjon for alle finansieringsselskaper, banker og andre selskaper som driver med slik virksomhet i Norge. Gjennom høy kompetanse og markedskunnskap skal foreningen overfor omverdenen fremstå som en representant for bransjen, mens foreningen innad skal formidle kunnskap og bidra til en felles bransjekultur med sunn konkurranse selskapene i mellom.

Finansieringsselskapenes Forening skal gjøre sitt for å bidra til å legge forholdene best mulig til rette for at medlemsselskapene skal kunne utvikle sin virksomhet i et skiftende marked. Det innebærer blant annet å fortsette arbeidet med å sikre gode rammebeting- elser for medlemsselskapene og følge utviklingen i det europeiske finansmarkedet på nært hold.

Det er fortsatt knyttet stor usikkerhet til videre utvikling, omfang og varighet av krisen i Europa og påvirkningen på norsk økonomi og våre medlemsselskapers virksomhet. 2013 blir uansett et spennende år hvor medlemsselskapene nok et år blir satt på prøve i forhold til å drive lønns- som og god forretning i et krevende marked.

Vi vil takke medlemsselskapene for et godt gjennomført arbeidsår, i visshet om at de står godt rustet til å fort- sette å høste av mulighetene det nye året vil bringe.

Anne-Lise Løfsgaard

Adm. direktør

FINFO

Hovedtrekk

Hovedpunkter 2012

- Resultatmessig nok et godt år for finansieringsselskapene
- Rentemargin på et fortsatt høyt nivå og kontroll med mislighold og tap
- Investeringslyst delvis tilbake i næringslivet
- Privatmarkedet opprettholdt etterspørselen og sikret finansieringsvolumer på nivå med fjoråret
- Forvaltningskapitalen øker

Tall i prosent av gjennomsnittlig forvaltningskapital	2008	2009	2010	2011	2012
Rentenetto ¹⁾	3,8%	4,9%	4,4%	4,1%	4,2%
Driftsresultat før tap ¹⁾	2,9%	2,9%	2,7%	2,4%	2,5%
Tap ¹⁾	0,9%	1,1%	0,9%	0,5%	0,6%
Resultat av ordinær drift før skatt ¹⁾	1,9%	1,9%	2,1%	2,1%	2,2%
Tall i mrd kroner	2008	2009	2010	2011	2012
Resultat av ordinær drift før skatt ¹⁾	3 652	3619	3874	4227	4585
Medlemsselskapenes samlede forvaltningskapital pr 31.12 ¹⁾²⁾	200,0	201,8	212,5	232,8	247,7
Nye leasinginvesteringer totalt	38,2	29,5	31,6	36,7	38,8
Nye leasinginvesteringer personbiler	7,0	6,5	9,5	10,6	11,4
Nye investeringer - andre utlån (billån og øvrig utlån)	30,0	27,9	29,9	36,4	38,3
Factoringomsetning inkl. bloc-factoring	147,2	126,8	117,9	126,9	132,9
Factoringutlån	7,8	5,6	5,6	5,8	6,5
Kredittkort, total omsetning (internasjonale og innenlandske)	53,7	57,9	64,7	80,9	83,2
Kortbaserte utlån og blancokreditter, utestående lånevolum	38,9	32,7	34,7	36,6	39,6

¹⁾Foreløpige tall for 2012
²⁾Forvaltningskapitalen for filialer er beregnet
Kilde: Finansieringsselskapenes Forening

Virksomhetsområdene

Leasing:

- Sterk posisjon som finansieringsløsning for næringslivet
- Industrielt utstyr, maskiner og transportmidler er i ferd å ta tilbake sin dominerende rolle som leasingobjekter
- Tilfredsstillende inntjening og lavere tap
- Redusert ordresreserve inn i 2013 sammenlignet med et normalår

Bilfinansiering:

- Fortsatt økning for leasingfinansiering av personbiler
- Leasing av transportmidler på vei tilbake til nivået før finanskrisen
- Stort nybilsalg bidro til vekst i finansieringen av biler til privatpersoner
- Medlemsselskapene fortsatt dominerende finansieringskilde i bilmarkedet

Factoring:

- Dempet omsetning og utlån, og på et fortsatt lavt nivå
- Fakturamengde på nivå med de to foregående årene
- Nettbaserte factoringløsninger øker produktets attraktivitet blant bedriftene
- Oppmerksomhet om factoring som aktiv del av bedriftens finansstrategi

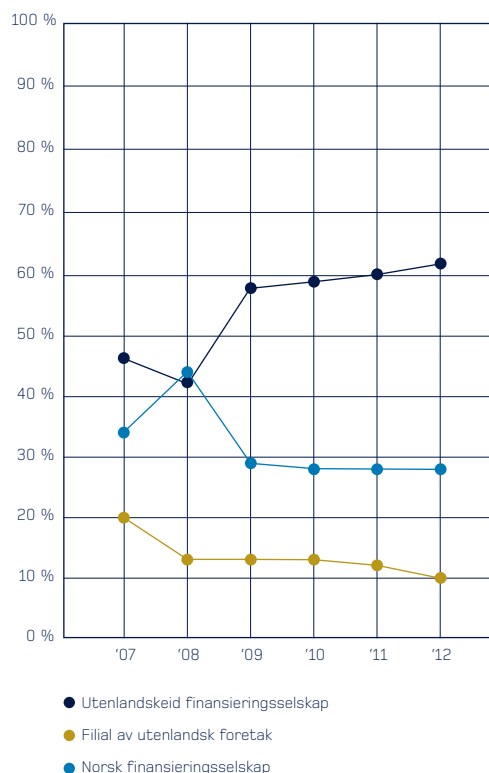
Kreditt- og betalingskort:

- Sterk økning i antall internasjonale fakturerings- og kredittkort og fortsatt omsetningsvekst
- Den kortbaserte utlånsveksten fortsatte i 2012
- Tapsprosent fortsatt lav
- Internasjonale kort brukes hyppigere
- Internasjonale kreditt- og faktureringskort attraktive som betalingsmiddel og finansieringskilde

Året i korte trekk

Januar	EU-Kommisjonen la frem Grønnbok for elektroniske betalinger. Datatilsynet la frem retningslinjer for springsteknologi i kjøretøyer.
Februar	Statens Vegvesen avsluttet ordningen med kontrollmerker (oblater) for registrerte kjøretøyer. Dette innebærer en stor forenkling for leasingsselskapene.
Mars	Finanstilsynet har pålagt alle finansforetak å ha skriftlige avtaler med hver enkelt av sine agenter. Også salgssteder som tilbyr kreditt er omfattet. Sammen med FNO la Finfo frem et mønster for slike avtaler.
April	Finansdepartementet sendte ut på høring rapport om tiltak i markedet for internasjonale betalingskort.
Mai	Morten Guldhaug, DNB Finans, valgt til formann på Finfos årsmøte på Losby Gods, Lørenskog. EU-domstolen avviste MasterCards klage knyttet til regulering av formidlingsgebyrer. Finansklagenemnda presiserte i en avgjørelse ansvarsforholdene der kort er brukt uten PIN eller signatur.
Juni	Finfo avga høringsuttalelse knyttet til regulering av markedet for internasjonale betalingskort. Finanstilsynet forbød DNB å markedsføre og å selge en Studentpakke som inneholder både debetkort og kredittkort.
Juli	Rapport lagt frem av en arbeidsgruppe som har vurdert hvordan CRD IV kan implementeres i Norden slik at det regulatorisk ikke blir for stor forskjell mellom foretak som opererer i det samme markedet.
August	Finanstilsynet presiserte at brukerstedsavtaler kun kan inngås med de som selger varer/tjenester og ikke utleiende av terminaler. Dette for å sørge for at oppgjøret går direkte til brukerstedet.
September	Oppdatering av Finfos etiske retningslinjer. HR-dom angående godtroerverv ved kontraktsstridig salg av leasingbiler.
Oktober	EU-parlamentet la frem rapport om veien mot integrert europeisk marked for betaling med kort, mobil og over internett. Skattedirektoratet aksepterte at sluttoppgjør ved misligholdte leasingavtaler, kan faktureres som erstatning uten mva.

Medlemsselskapenes utlånsvolum (andel fordelt på gruppe)

November Høyesterett slapp ikke inn lagmannsrettens dom der et finansieringsforetak med blandet virksomhet ikke fikk medhold i at inngående mva kan fordeles ubetinget etter omsetningstall. ESA konstaterer i begrunnet brev at norske regler for biler som er leaset, men registrert i annet EØS-land, er i strid med EØS-avtalen

Desember Regjeringen la frem forslag om etablering av et Gjeldsregister. Markedsrådet avgjør at det ikke er urimelig handelspraksis å markedsføre at man har kort saksbehandlingstid ved kredittsøknader. EU-Kommisjonen legger frem forordning om transparens for gebyrer knyttet til betalingstjenester som også vil gjelde bruk av kredittkort.

Kort om Finfo

FINFO (Finansieringsselskapenes Forening) er en bransjeforening for finansieringsselskaper som driver virksomhet i Norge. Medlemmer kan være finansieringsselskaper eller andre finansinstitusjoner med konsesjon i Norge som driver virksomhet innenfor områdene leasing, factoring, lån mot salgspant, kredittkort, innløsningstjenester og annen forbrukerfinansiering.

Foreningen har også anledning til å oppta filialer etablert i Norge av utenlandske finansieringsselskaper eller andre finansinstitusjoner som driver virksomhet innenfor disse områdene. Det er en forutsetning for medlemskap at virksomheten står under tilsyn av Finanstilsynet eller

tilsvarende myndighet i utlandet, og er underlagt krav til egenkapital og regnskapsoffentlighet.

Foreningen dekker ca. 90 prosent av markedet og hadde ved utgangen av året 34 medlemmer – 21 norsketablerte foretak og 13 filialer av utenlandske kredittinstitusjoner. Foreningen ivaretar medlemmenes interesser overfor myndighetene og er høringsinstans for lovforslag som berører selskapenes virksomhet. Medlemmene ytes bistand i spørsmål av juridisk, regnskapsmessig og administrativ karakter. Foreningen er medlem i de europeiske organisasjonene Eurofinas og Leaseurope, og er dessuten medlem av Finansnæringens Hovedorganisasjon.

Medlemsselskapenes virksomhet 2012

Krisen i Europa har satt sitt preg også på 2012 med dempet investeringslyst både i næringslivet og hos husholdningene. Medlemsselskapene fikk i 2012 økte nysalgsvolumer både i privatmarkedet og bedriftsmarkedet. Samlet forvaltningskapital økte med 6 prosent i 2012 og har økt med 24 prosent siden finanskrisen i 2008. Samlet sett ble 2012 et godt år for medlemsselskapene med god rentemargin og fortsatt kontroll på mislighold og tap på utlån. Norsk og internasjonal økonomi viser tegn til fortsatt bedring inn i 2013, men medlemsselskapene må forvente nok et utfordrende år.

Hovedtrekk

Tilfredsstillende lønnsomhet

Med et samlet driftsresultat før skatt på 4,6 mrd. kroner ble 2012 et godt år for medlemsselskapene året sett under ett. Resultatet utgjorde 2,19 prosent av gjennomsnittlig forvaltningskapital (GFK) mot 2,10 prosent året før.

Markedet for finansieringsselskaper er sammensatt, og det er derfor store variasjoner mellom enkeltselskaper både når det gjelder resultat og balanse. Medlemsselskapene fikk samlet sett også i 2012 den relativt sett beste inntjeningen av alle grupper finansinstitusjoner.

Økning i mislighold og tap på utlån

Bokførte tap på utlån for våre medlemsselskaper er fortsatt lavt i 2012 og utgjorde 0,59 prosent av GFK mot 0,51 prosent året før. Brutto misligholdte lån pr. 30 dager utgjorde i følge Finanstilsynet 4,7 prosent av brutto utlån for de norske finansieringsselskapene de rapporterer for ved utgangen av året, mot 5,6 prosent året før. Tapsomfanget vurderes å ligge på et forsvarlig nivå for medlemsselskapene.

Stabil forvaltningskapital og betryggende soliditet

Medlemsselskapene vokste med 6 prosent gjennom 2012 mot 10 prosent året før. Samlet beregnet forvaltningskapital utgjorde ved utgangen av året 247,7 mrd. kroner. Gjennomsnittlig kapitaldekning for de av medlemsselskapene som er aksjeselskaper var 12,2 prosent ved utgangen av 2011 mot 11,9 prosent året før. Myndighetenes minstekrav er 8 prosent.

Leasing

Investeringsvilje på vei tilbake

Leasingfinansiering av nye driftsmidler økte med 5,7 prosent på årsbasis som er en videre oppgang i forhold til fjoråret og endte på 38,8 mrd. kroner i 2012. Vi ser en økning innenfor alle områdene og med en spesielt sterk økning for industrielt utstyr og maskiner og transportmidler. Dette tyder på at investeringsviljen i næringslivet er mer optimistisk enn tidligere. Leasing av personbiler har fortsatt økningen fra i fjor, men ble noe mer beskjeden i år med 7,6 prosent.

Bredt spekter av leasingobjekter

Medlemsselskapenes leasingportefølje økte med 2 prosent i 2012 etter en økning på 5 prosent i 2011. Porteføljen utgjorde 86 mrd kroner ved slutten av året. Industrielt utstyr og maskiner utgjør 30 prosent av porteføljen, mens personbiler og landtransport følger deretter med henholdsvis 29 prosent og 28 prosent. Industrien og servicenæringen er de næringene som i størst grad benytter leasing til finansiering av driftsmidler.

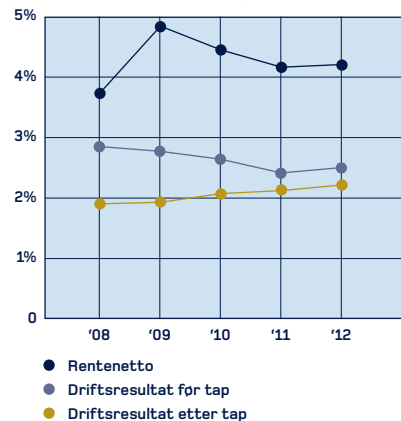
Betydelig andel på leasing

Næringslivsinvesteringene i transportmidler, maskiner og utstyr i Norge utgjorde i følge Statistisk Sentralbyrå til sammen 122 mrd. kroner i 2012 (foreløpige tall) mot 115 mrd. kroner året før.

Medlemsselskapene leasingfinansierte 32 prosent av disse investeringene, og har dermed en solid posisjon som finansieringskilde for næringslivet. Internasjonalt har denne finansieringsformen tradisjonelt hatt en sterkere posisjon enn i Norge, men de senere års utvikling viser at leasing har styrket sin posisjon som finansieringsform blant norske bedrifter.

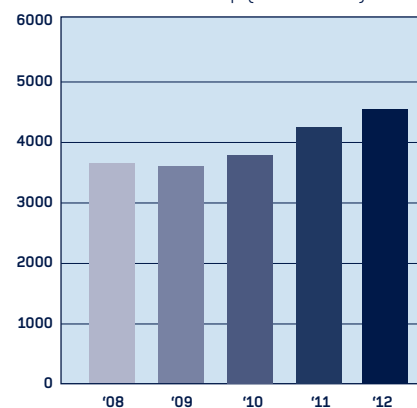
Rentenetto og driftsresultat

I prosent av gjennomsnittlig forvaltningskapital for medlemsselskapene

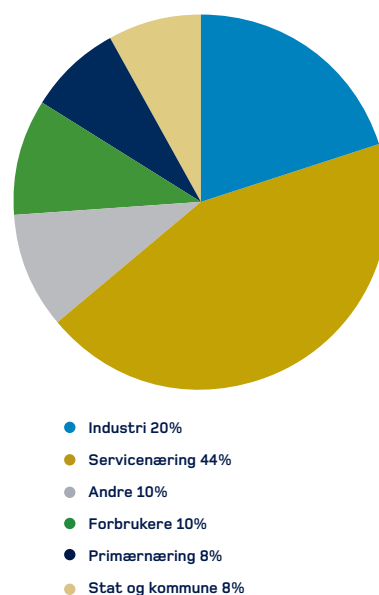
Resultat av ordinær drift

Driftsresultat etter tap (mill. kroner)

Nye leasinginvesteringer

Fordelt etter næring

Bilfinansiering

Nybilsalget ga ny giv

Det ble solgt 137 967 nye personbiler i 2012 mot 138 345 året før. Dette er en liten nedgang på 0,3 prosent og man er fortsatt på et høyt nivå. Investeringslysten i bil er tilbake for både privatmarkedet og næringsmarkedet.

Salget av brukte biler viste også i 2012 en positiv utvikling og endte på 418 248 eierskifter mot 408 384 året før. Antall bruktimporterte biler økte med 12,9 prosent sammenlignet med fjoråret og endte på 30 556 biler for 2012.

Medlemsselskapene finansierte gjennom lån og leasing 67 778 nye og bruktimporterte biler (40 prosent) og 91 991 brukte biler (22 prosent) i 2012. Medlemsselskapenes biladministrative løsninger for bedrifter omfattet 47 192 biler ved utgangen av 2012 mot 50 524 biler året før.

Personbilleasing stadig mer populært

Leasing av personbiler utgjorde 11,4 mrd. kroner i 2012 en økning på 7,6 prosent fra fjoråret. Privateie økte også i 2012 og utgjør 37 prosent av finansiert volum gjennom medlemsselskapene. Leasing av transportmidler under 3,5 tonn, som i hovedsak består av varebiler, gikk ned med 4,1 prosent gjennom 2012. Virkningen av finanskrisen ser ut til å være på retur innen transportbransjen og bygg- og anlegg. Disse bransjene benytter tradisjonelt sett i stor grad leasingfinansiering av arbeidsbilene.

Stor andel private billån

Både bedrifter og privatpersoner velger å lånefinansiere bilkjøp gjennom medlemsselskapene, og billånene sikres i stor grad gjennom salgspant. I 2012 var andelen private billån tilnærmet lik året før på 84 prosent.

Salget av nye billån gjennom medlemsselskapene økte med 4,2 prosent i 2012 og utgjorde 30,7 mrd. kroner. Medlemsselskapene befestet dermed sin dominerende posisjon som långiver i bilmarkedet.

Factoring

Svak økning i omsetning og utlån

Omsetningsøkningen vi så i fjor har fortsatt i 2012, dog svakt med 4,7 prosent til 132,9 mrd kroner for 2011 som er tilbake til nivået for 2009, men det er fortsatt lavere enn toppen i 2008. Fakturamengden endte på samme nivå som de to foregående årene, mens utlånene økte svakt og utgjorde 6,5 mrd kroner ved utgangen av året. Økningen for factoring skyldes i hovedsak høyere omsetning og aktivitet hos factoringkundene gjennom året.

Innenfor mange bransjer

Bedrifter innenfor mange bransjer velger factoring, og kunnskapen om produktet øker blant økonomisjefer og daglige ledere. Felles for bedrifter som velger factoring er at de selger sine varer og tjenester på kreditt og i hovedsak til andre næringsdrivende. Mange av bedriftene opererer innenlands, men også import- og eksportbedrifter velger å benytte factoringsselskapenes tjenester.

Factoring på web

De nettbaserte løsningene som factoringsselskapene tilbyr har fått god mottakelse hos bedriftene og gir økt effektivitet. Det forventes at aktivt salgsarbeid og økende kunnskap om factoringproduktet kombinert med videre produktutvikling, vil øke etterspørselen ytterligere og bidra til fortsatt vekst i tiden som kommer.

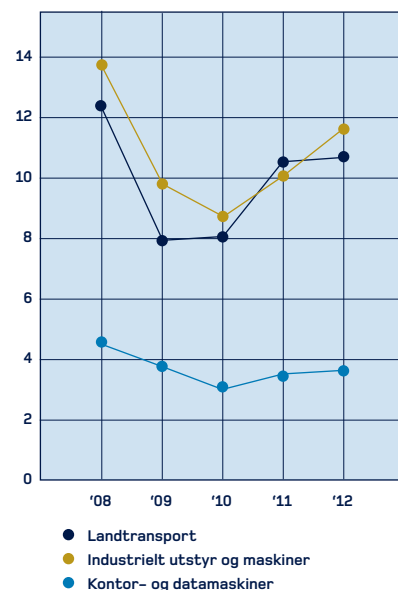
Betalingskort

Fra 2012 har vi valgt å ha samme betegnelse på korttypene som SSB bruker i sine rapporter. Det betyr i praksis at betegnelsen betalingskort brukt tidligere er endret til faktureringskort og at betalingskort nå er en felles betegnelse for fakturerings- og kredittkort.

Statistikken tidligere år har også omfattet tall fra selskaper som ikke er medlem i foreningen. Fra 2012 er alle tall kun fra medlemsbedriftene.

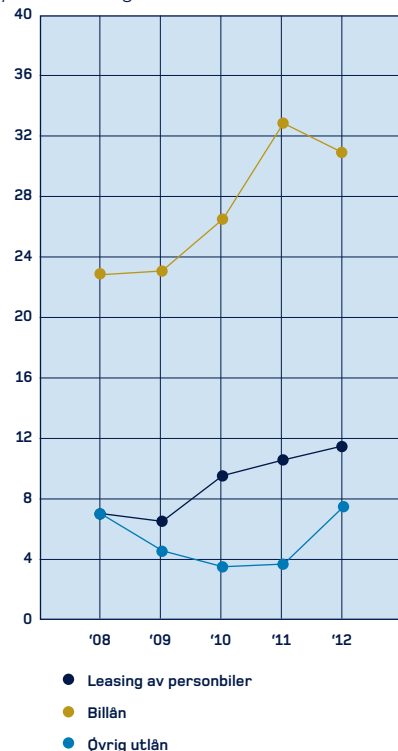
Finanstilsynet har gjort beregninger spesielt på forbrukerfinansiering ved å se på kredittkortgjeld og usikrede lån til forbruker. Foreningens medlemmer står for over 60 prosent av den totale forbruksfinansieringen i Norge.

Nye leasinginvesteringer Mrd. kroner

Bilfinansiering

Nye investeringer mrd. kroner

De internasjonale kortene dominerer

Ved utgangen av 2012 var det 5,1 millioner internasjonale og nasjonale betalings- og kredittkort i Norge.

De internasjonale kredittkortene representerte hovedtyngden av antall kort utstedt ved utgangen av 2012. Med en omsetning på 81,5 milliarder kroner stod de for 80 prosent av den samlede omsetningen.

Internasjonale kredittkort hadde en omsetningsøkning. Veksten skyldes blant annet tiltagende netthandel og økt innsalg av internasjonale kredittkort som en del av bankenes kundeprogrammer. En del nasjonale kredittkort har dessuten blitt omgjort til internasjonale kredittkort i løpet av året.

Gjennomsnittlig omsetning pr. transaksjonen for internasjonale kredittkort ligger på samme nivå som 2011. Dette betyr at kort benyttes stadig oftere og på lavere beløp.

Firmakortomsetningen stod for 12 prosent av den samlede omsetningen knyttet til internasjonale og nasjonale fakturerings- og kredittkort. Mange av de internasjonale betalingskortene i personmarkedet benyttes imidlertid også i vesentlig grad i jobberelaterte sammenhenger.

Nasjonale kredittkort

Den samlede omsetningen knyttet til nasjonale kredittkort økte med 16 prosent sammenlignet med fjoråret, men på et beskjedent volum i forhold til internasjonale fakturerings- og kredittkort. Med en gjennomsnittlig omsetning per transaksjon på 2697 kroner innebærer dette at nasjonale kredittkort i stor grad benyttes kun ved førstegangskjøp. Internasjonale faktureringskort har til sammenligning gjennomsnittlig 36 transaksjoner i løpet av et år.

De nasjonale kredittkortene og de internasjonale faktureringskortene har tradisjonelt sett hatt veldig lave beløp knyttet til kontantuttak og det meste av omsetningen knyttet til varekjøp. De internasjonale kredittkortene har den største andel av kontantuttak.

Stabilt utlånsvolum og økende mislighold

Utestående lånevolum for fakturerings- og kredittkort økte med nesten 8 prosent og

utgjorde 33,7 milliarder kroner for 2012. Stabiliseringen av lånevolumet på et høyt nivå bekrefter fortsatt jevnt bruk av kort som betalingsmiddel og finansieringskilde.

Andre utlån uten sikkerhet økte med 11 prosent sammenlignet med fjoråret og endte på 5,8 milliarder kroner for 2012.

Medlemsselskapene har strenge kredittvurderinger knyttet til forbrukslån og avslår en høy andel av søknadene. Andelen av misligholdte og nullstilte, kortbaserte lån utgjorde 4,3 prosent av utlånsvolumet ved utgangen av året som er en svak nedgang fra året før. Foreningen har gitt uttrykk for nødvendigheten av et generelt gjeldsregister for å sikre et redusert tapsnivå også i årene som kommer.

Muligheter gjennom teknologi

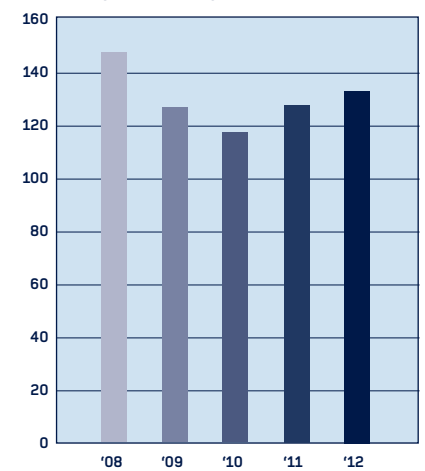
Betalingsformidlingen i Norge og internasjonalt går i retning av økt bruk av kortbaserte, elektroniske transaksjoner. Den teknologiske utviklingen gir også muligheter for produktutvikling og nye distribusjonskanaler for kortbaserte tjenester. Grensesnittet mot aktører utenfor det tradisjonelle finansområdet er derfor en viktig problemstilling for fremtiden og gir forventninger om gode utsikter for kortvirksomheten i tiden som kommer.

Fremtidsutsikter

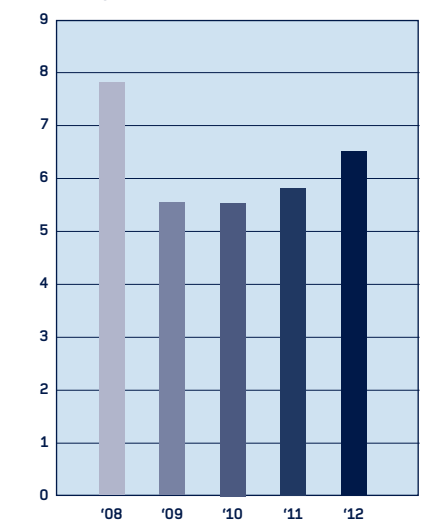
Veksten i norsk økonomi er god, men lavere enn forventet gjennom fjoråret. Veksten i sysselsettingen har avtatt, men arbeidsledigheten er fortsatt lav. Norske foretak påvirkes av utviklingen hos våre handelspartnere. Veksten i eksporten fra fastlandsøkonomien har vært lav de siste årene. Et høyt norsk kostnadsnivå har ført til at mange bedrifter har tapt markedsandeler på verdensmarkedet. Eksport av verkstedsprodukter og tjenester fra oljeleverandøringindustrien har i mindre grad blitt påvirket av den svake utviklingen ute. Oljeinvesteringene forventes å øke mens investeringene i fastlandsbedriftene forventes å falle noe fremover.

Følgene for medlemsselskapene er blant annet fortsatt lav ordreserve inn i det nye året, fortsatt moderat nysalg av finansieringstjenester til bedriftene. En positiv utvikling er at tapsutviklingen er lavere enn fjoråret. Reduksjon i verdien av

Factoring omsetning Mrd. kroner

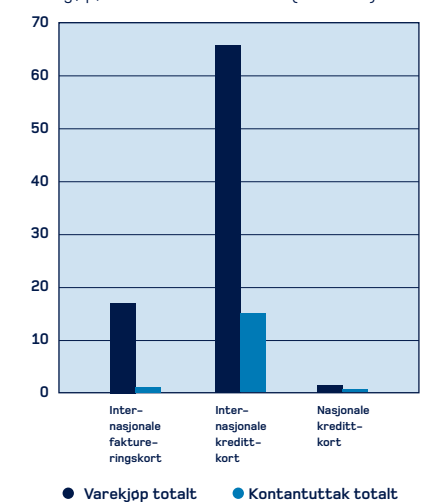

Factoring utlån Mrd. kroner

Kort, fordeling omsetning

Varekjøp/kontantuttak 2012 (mrd. kr.)

brukt leasingutstyr innebærer forventninger om lavere salgsinntekter for medlemsselskapene.

Det er imidlertid flere grunner til å se med optimisme på tiden som kommer for medlemsselskapene. Rentemarginen ved inngangen til 2013 er litt høyere enn i 2012, og er på et akseptabelt nivå. Etterspørselen i privatmarkedet er tilfredsstillende. Det forventes økt sparing og dette vil påvirke etterspørselen fra husholdningene som vil øke noe mindre enn tidligere, løpetiden på låne- og leasingengasjementer har også økt noe, og deler av bedriftsmarkedet ser i økende grad ut til å foreta investeringer i nye driftsmidler i løpet av året.

Usikkerheten i verdensøkonomien påvirker imidlertid norsk økonomi og bransjer som tradisjonelt benytter leasingfinansiering av sine driftsinvesteringer. Signaler fra næringslivet innebærer at medlemsselskapene forventer en investeringsvilje på linje med det vi har sett i 2012.

Bilbransjen forventer at salg av nye biler blir liggende litt lavere enn i fjor. Medlemsselskapene forventer at nybilsalget vil ligge på 130 000 biler. Medlemsselskapene har god grunn til å tro at bransjen vil ta sin del av dette salget, og finansiere en stadig større andel gjennom lån og leasing. Med en bruktobilomsetning på over 400 000 enheter, vil konkurransen om bilkundene bli sterk også i 2013.

Factoring fikk en liten økning av utlånene i 2012, og medlemsselskapene har tro på at trenden nå er snudd. For bankkonsern med eget finansieringsselskap innebærer dette større trygghet for engasjementet og en bedre og mer fleksibel finansieringsløsning for bedriftskunden.

Medlemsselskapene står for over 60 prosent av forbruksfinansieringen i Norge målt etter tall fra Finanstilsynet. Forbruksfinansiering omfatter både kortbaserte utlån og andre forbrukslån uten sikkerhet i størrelsesorden 10 000 til 400 000. Stadig flere benytter kort som betalingsmiddel i innland og utland, privat og på forretningsreise. Medlemsselskapene er en betydelig bidragsyter og finansieringskilde, og forventes og fortsatt å ha denne posisjonen i 2013.

Medlemsselskapene har gode forutsetninger for å oppnå et tilfredsstillende forretningsvolum også i 2013, men fokus vil nok fortsatt i stor grad være rettet mot å sikre kvalitet i eksisterende portefølje. Tapsutviklingen er under kontroll og forventes å forbli på et lavt nivå.

Arbeidsløshet er erfaringsmessig den faktor som har størst betydning for mislighold innen personmarkedet. Foreløpig er arbeidsløsheten i Norge på et moderat nivå, og forventes fortsatt å være moderat gjennom året. Lavt rentenivå gir samtidig flere evne til å betjene sine forpliktelser.

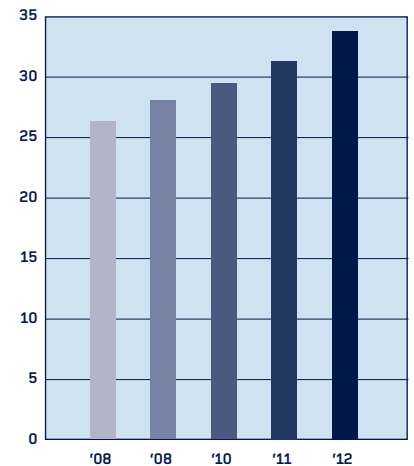
I økonomiske nedgangstider ser man økt innslag av svindel som identitetstyveri, skimming av kort, leasingfinansiering av ikke-eksisterende utstyr og kunders salg av leaset utstyr. Innen factoring vil det være tendenser til økende grad av reklamasjoner og motregning. Dette har medlemsselskapene økt fokus på.

Norges forhold til EU som marked vil også prege utviklingen for medlemsselskapene. Kundegruppers adgang og konkurranseevne i dette viktige markedet vil påvirke investeringsvilje og evne. Mer enn 2/3 av medlemsselskapene målt i utlånsvolum har nå utenlandske eiere, og det blir viktig at myndighetene har et europeisk perspektiv i utformingen av fremtidige rammebetingelser som sikrer muligheter til å tilby kundene konkurransedyktige løsninger. Vi ser en tendens til at norske myndigheter strammer mer inn på rammebetingelsene enn myndighetene i Skandinavia og Europa. Dette vil innebære en konkurransevridning som er uheldig. Foreningen har en viktig rolle i å påvirke denne utviklingen.

Medlemsselskapene har bak seg mange gode år og har vist seg å være dyktige til å finansiere en vesentlig andel av de investeringer bedrifter og husholdninger foretar og med god lønnsomhet. Det er optimisme, men også en viss usikkerhet knyttet til markedsmulighetene for 2013. Medlemsselskapene har et godt fundament for å kunne levere gode resultater samlet sett også i 2013.

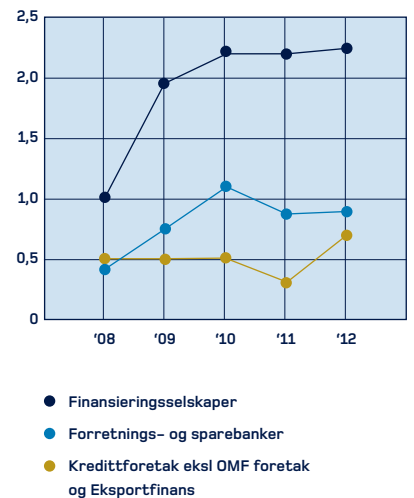
Kreditt- og faktureringskort

Utestående lånevolum (mrd. kr.)

Resultatutvikling i finansinstitusjonene

Resultat av ordinær drift før skatt i prosent av gjennomsnittlig forvaltningskapital

Tallene for 2012 er foreløpige, og omfatter 23 norske finansieringsselskaper hvorav noen få selskaper som ikke er medlemmer av Finansieringsselskapenes Forening.

Kilde: Finanstilsynet

Leasing

Leasing gir bedrifter og næringsdrivende mulighet til å anskaffe seg tidsriktig utstyr og maskiner uten å belaste egenkapital eller andre lånekilder.

Hovedtanken bak leasingproduktet er å gi kunden disposisjonsrett over et driftsmiddel. Eierforholdet er av underordnet betydning. Leietakeren betaler en leie som dekker renter og avskrivninger på den kapitalen som er bundet opp ved leasingselskapets kjøp av leasinggjenstanden. Leasingselskapet beholder eiendomsretten til gjenstanden under hele leieperioden.

Full pay out-leasing

Dette er en leasingavtale hvor avtalt leie dekker hele kjøpesummen (med renter) over leieperioden.

Restverdileasing

Ved restverdileasing tilbakebetales investeringen bare delvis ved leie fra kunden.

I Norge er det vanlig at den resterende del av kjøpesummen betales av leverandør mot at denne kjøper tilbake gjenstanden.

I utlandet er det mer vanlig med kundegarantert restverdi. Det hender også at leasingselskapet selv tar risikoen for restverdien (open-end). Da er man mer over mot operasjonell leasing.

Finansiell leasing

Finansiell leasing er en leieavtale som overfører til kunden det vesentligste av økono-

misk risiko og kontroll knyttet til eiendelen. Avtalen kjennetegnes ved at leasingselskapet kontraktfester tilbakebetaling av hele det investerte beløpet. Ønsker kunden restverdi, må restverdien garanteres av leverandør eller annen garantist.

Operasjonell leasing

Operasjonell leasing er leieavtaler som ikke er finansielle.

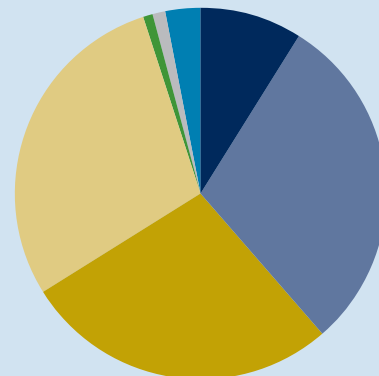
Leasing og skatt

Både finansielle og operasjonelle leasingavtaler er å anse som utleie når det gjelder skatt. Det betyr at leasingselskapet aktiverer objektet og foretar skattemessige avskrivninger. Kunden utgiftsfører leiebeløpet i resultatregnskapet.

Leasing har tradisjonelt vært knyttet til bil. Nå er det industrielt utstyr og maskiner som sammen med bil, representerer de største finansieringsvolumene.

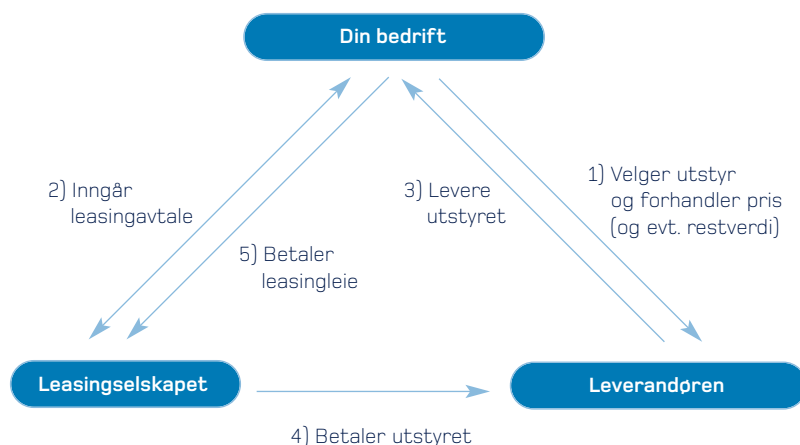
Nye leasinginvesteringer

Fordelt etter objekttype

- Kontor/datamaskiner 9%
- Industrielt utstyr og maskiner 30%
- Landtransport 28%
- Personbiler 29%
- Skip, fly, tog 1%
- Bygninger/fast eiendom 1%
- Annet 3%

Bedriftene trenger moderne, effektive driftsmidler for å styrke sin konkurransekraft.

Leasing i praksis

Leasingselskapet kjøper inn et driftsmiddel etter spesifikasjoner fra sin kunde. Deretter leies driftsmiddelet av leasingselskapet til leietaker for en avtalt periode – ofte varierende fra 3 til 5 år. I stedet for å låne ut penger, leier finansieringsselskapet ut driftsmidler innkjøpt spesielt for formålet.

Hva skjer etter leieperioden?

Etter utløpet av den avtalte leieperioden har bedriften normalt følgende muligheter:

- Fortsette leieforholdet til en sterkt redusert leie
- Anmode om å kjøpe utstyret og overta eiendomsretten
- Si opp avtalen og levere utstyret tilbake til leasingselskapet

Ved restverdileasing har kunden ingen rett til å forlenge leasingavtalen.

Hva er leasing?

- Leasing er en enkel måte for næringsdrivende å skaffe seg disposisjonsrett over nødvendige driftsmidler.
- Leasing betyr finansiell leie, og ble introdusert i Norge på begynnelsen av 1960-tallet.
- Alle som tilbyr finansiell leasing i Norge må ha finanskonseksjon.
- Ingen egen "leasinglov" i Norge. Forholdet mellom partene reguleres gjennom standard avtaler.
- Mest vanlige å lease transportmidler, maskiner og datautstyr.
- 32 prosent av nye næringslivsinvesteringer i transportmidler, maskiner og utstyr ble leasingfinansiert gjennom medlemsselskapene i 2012.

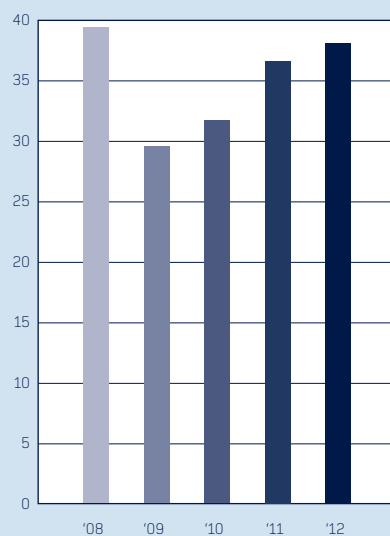
Hvorfor leasing?

- Hurtig og enkel tilgang på nye driftsmidler med minimal likviditetsbelastning.
- Kunden slipper å belaste investeringsbudsjetter. Ikke minst innenfor offentlig sektor anses dette som en stor fordel.
- De fleste kunder oppnår enkel regnskapsføring med utgiftsføring av leiebeløpene over driftsregnskapet. Dette gir redusert balanse og bedre nøkkeltall.
- Leasing innebærer en skattemessig enkel føring ved at leiebeløpene utgiftsføres direkte. Kunden slipper å måtte føre saldoavskrivninger.
- Kunden slipper å bekymre seg for hvordan han skal bli kvitt utstyret og til hvilken pris. Kunden oppnår også beskyttelse mot negative virkninger av ny teknologi.
- Leasingavtaler kan kombineres med ulike service- og vedlikeholdsavtaler. Ikke minst innenfor bil er det utviklet løsninger som avlastar kundene for betydelige ressurser knyttet til oppfølging av biler og bilkostnader.

Nesten hver tredje næringslivsinvestering i transportmidler, maskiner og utstyr ble finansiert av medlemsselskapene i 2012.

Nye leasinginvesteringer

(mrd. kroner)

Ved bruk av leasing oppnår kunden beskyttelse mot negativ virkning av ny teknologi.

Bilfinansiering

Finansieringsselskapene tilbyr et bredt spekter av tjenester for å dekke privatpersoner og bedrifters behov for finansiering og administrasjon av bilholdet.

Lån mot salgspant

Billån mot salgspant retter seg både mot privat- og næringslivskunder. Lånet gis i forbindelse med selve anskaffelsen av bilen, og finansieringsselskapet får salgspant i bilen som sikkerhet for lånet. Som privatkunde slipper du dermed å belaste andre sikkerheter som pant i egen bolig.

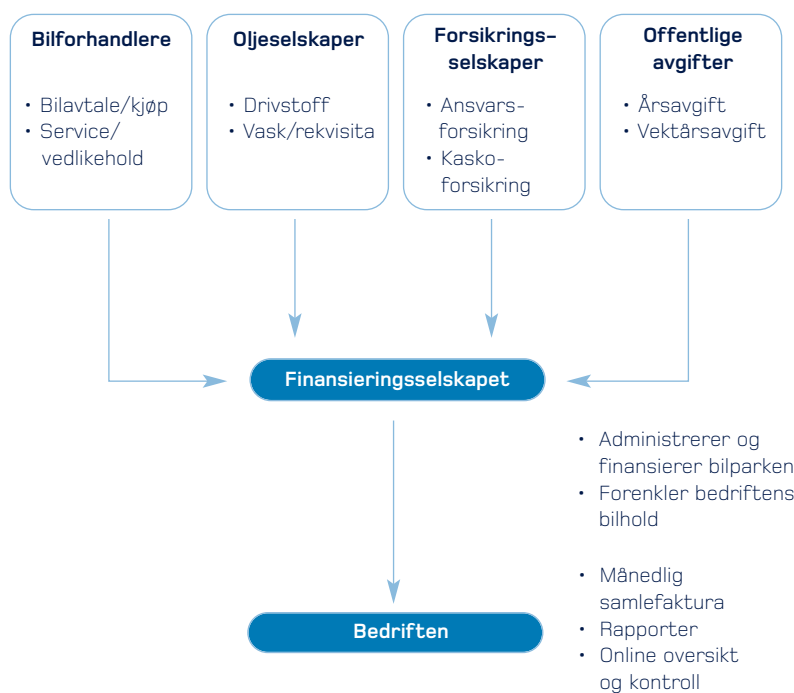
Lånet nedbetales i takt med bilens antatte markedspris, slik at det økonomiske løftet ikke blir så tungt når bilen skal byttes inn i en nyere utgave en gang i fremtiden. Mange medlemselskaper tilbyr slike lån gjennom bilforhandlere, men også salgskontorene til selskapenes eiere (banker og forsikringsselskaper), selskapenes egne kontorer og ikke minst internett sikrer bred tilgang til produktet.

Billeasing

Leasing var i Norge lenge synonymt med billeasing fordi det var her de store leasingvolumene ble skapt. Biler egner seg spesielt godt for leasing fordi man har et godt utviklet annenhåndsmarked. Leasingleien kan dermed beregnes slik at nedbetalingen følger bilens verdifall.

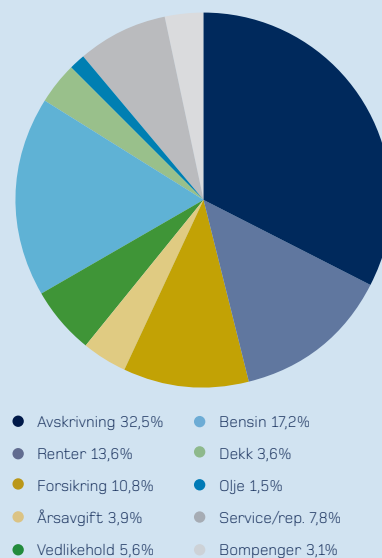
Billeasing benyttes i stor grad av bedrifter når nye biler skal finansieres. Det er en enkel og oversiktlig finansieringsform. Bedriften velger selv ut bilen og forhandler rabatter og restverdier med bilforhandleren. Finansieringsselskapet kjøper inn bilen på vegne av kunden, og leaser (leier) den ut over et avtalt tidsrom. Billeasing sikrer bedriften full bruksrett til bilen, mens finansieringsselskapet er den formelle eieren.

Biladministrasjon i praksis

Bilkostnader

Eksempel: Nybilpris kr 253 000, 15.000 km/år (Kilde: OFV)

Bilfinansiering er en del av medlemselskapenes kjernevirksomhet og medlemmene dominerer som finansieringskilde ved anskaffelse av bil.

Privatleie

Det relativt lave rentenivået de siste årene har bidratt til en økt etterspørsel etter leasing av biler for privatpersoner. Utleieproduktet har fått navnet Privatleie og tilbys gjennom medlemsselskapene.

Biladministrasjon

Mange bedrifter velger å benytte kapasitet og ressurser innen kjerneområdene, og "outsourcer" blant annet administrasjon av firmabilene. Flere av medlemsselskapene leverer slike administrative tjenester med eller uten finansiering av bilene.

Hvorfor biladministrasjon?

- Enklere bilhold, økt kontroll og lavere kostnader.
- Bedriften sparer tid på arbeidskrevende oppgaver, og kan nyte godt av gunstige avtaler for innkjøp av biler, drivstoff, forsikring og andre bilrelaterte tjenester.
- Løpende oppdatering på egen, lukket web-løsning gir oversikt og kontroll.
- Egne avviksrapporter sikrer at viktige forhold fanges opp tidlig.

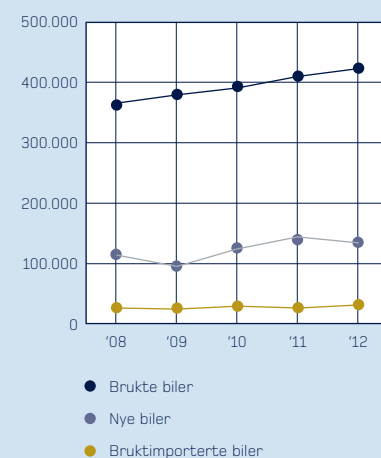
Hvorfor billeasing?

- Sikrer anskaffelse av tidsmessig bilpark.
- Frigjør kapital til andre formål.
- Hele leiebølpet kan føres i driftsregnskapet.
- Inntil 100 prosent finansiering.
- Normalt kun bilen som sikkerhet.
- Slipper å håndtere salg av brukte biler.
- Reduserer risiko rundt bilens verdi ved innbytte.

Fakta om bilfinansiering

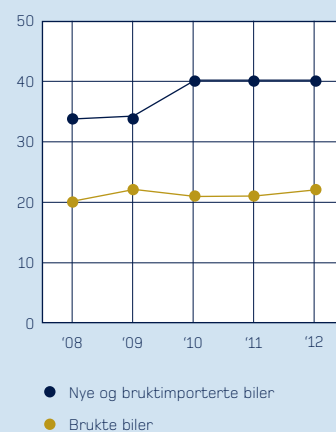
- Medlemsselskapene finansierte over hver tredje nye og bruktimporterte bil og hver femte bruktbil i 2012.
- Andelen firmaregistrerte personbiler holdt seg på samme nivå som fjoråret og utgjorde 7,2 prosent av bestanden ved utgangen av 2012 (Kilde: OFV).
- Nesten 50 000 biler i det norske markedet administreres gjennom biladministrative løsninger i medlemsselskapene.

Utviklingen i personbilsalget (Antall)

Personbilsalget

Andel finansiert av medlemsselskapene (%)

Medlemsselskapene finansierte mer enn hver tredje nye bil på norske veier i 2011.

Factoring

De elektroniske factoringløsningene gir ekstra trygghet og oversikt som mange bedrifter setter pris på. Men factoring bidrar også til å frigjøre interne ressurser og gi tilgang til kapital som skaper grunnlag for vekst og utvikling.

Frigjort kapital i takt med kredittsalget

Driftsfinansieringen er viktig for enhver bedrift, og valg av riktig finansstrategi kan være avgjørende for bedriftens liv og utvikling over tid. Enten bedriften vokser eller konsoliderer, vil det være viktig å utnytte det likviditetspotensialet som ligger i omløpsaktiva og særlig kundefordringene. Gjennom factoring utnyttes dette likviditetspotensialet til fulle.

Factoringsselskapet finansierer fordringsmassen i form av en fleksibel driftskreditt som kan trekkes på etter behov eller være en likviditetsreserve. Som sikkerhet for

driftskreditten får factoringsselskapet overdratt/pantsatt kundefordringene, og inntil 85 prosent av fordringsmassen kan forskuttes. Den resterende delen betales ut når debitor har betalt fordringen. I enkelte tilfeller overtar factoringsselskapet også kredittrisikoen, slik at bedriften som leverandør får fullt og endelig oppgjør for fordringene.

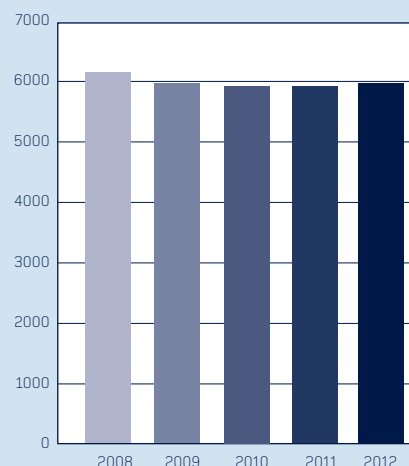
Bedre styring og kontroll

Den administrative delen av factoring omfatter profesjonell oppfølging av utestående fordringer samt føring og bearbeiding av kundereskontrollen. En rekke bedrifter opplever at den effektive kredit-

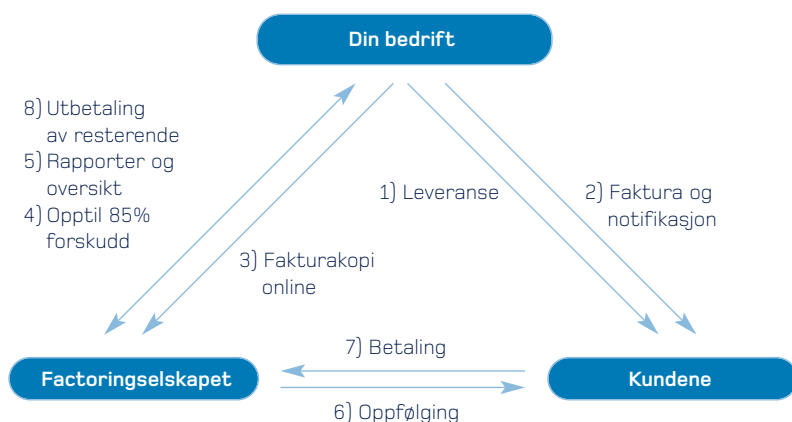
Stadig flere bedrifter ser factoring som en aktiv del av bedriftens kapitalstrategi.

Antall fakturaer

Ordinær factoring (tusen)

Factoring i praksis

1. **Leveranse.** Din bedrift selger og leverer varene til kunden på vanlig måte.
2. **Faktura og notifikasjon.** Fakturaen påføres en notifikasjon som forteller at betaling med befriende virkning kun kan skje til factoringsselskapet.
3. **Fakturakopi online.** Fakturainformasjon sendes til factoringsselskapet som en elektronisk fil fra bedriftens økonomisystem.
4. **Opptil 85 prosent forskudd.** Din bedrift får opptil 85 prosent av fakturaverdien forskuttet fra factoringsselskapet.

5. **Rapporter og oversikt.** Din bedrift har online tilgang til all informasjon som vedrører factoringssamarbeidet.
6. **Oppfølging.** Factoringsselskapet følger opp kundene med puringer og telefoner, eventuelt også inkasso.
7. **Betaling.** Kunden betaler fakturaen til factoringsselskapet.
8. **Utbetaling av resterende.** Når kunden har betalt, oversender factoringsselskapet den resterende delen av fakturaverdien med fradrag for provisjoner.

Factoring frigjør interne ressurser og gir økt tilgang til kapital.

Online tilgang til reskontro og rapporter gir trygghet og oversikt.

tiden går ned og at tapene reduseres gjennom factoringtjenesten.

Behovet for fremmedfinansiering minker og den økonomiske handlefriheten gir muligheter til å utnytte blant annet kon-
tantrabatter fra leverandører.

Trygghet og oversikt skapes dessuten gjennom kontinuerlig tilgang til reskontro og rapporter via web-baserte factoring-løsninger.

Godt Cash Management-verktøy

Cash-management er en integrert del av bedriftens kapitalstrategi. Styring av for-
retningsbalansen og den kortsiktige delen av finansbalansen krever gode informa-
sjonssystemer, betalingssystemer og administrative styringssystemer.

Factoring inneholder i dag mange av de vir-
kemidler som er nødvendig for å utøve
denne viktige funksjonen i bedriften.

Forbedret likviditet

ved å redusere effektiv kredittid (kr.)

Redusert kredittid	Omsetning		
	20 mill. kr.	50 mill. kr.	100 mill. kr.
5 dager	273 973	684 932	1 369 863
10 dager	547 945	1 369 863	2 739 726
20 dager	1 095 890	2 739 726	5 479 452

Hva er factoring?

- Factoring er i sin opprinnelige form en planmessig overdragelse og diskontering av en bedrifts kundefordringer til tredje-
mann i den hensikt å skaffe seg finansie-
ring. Outsourcing av administrative tje-
nester og sikring av fordringene har blitt
en stadig viktigere del av produktet for
kundene.
- Factoring kom til Europa og Norge på
begynnelsen av 1960-tallet.
- Factoringselskaper tilbyr følgende tje-
nestespekter:
- Reskontrobokføring
- Innkassering av de overdratte fordring-
ene
- Overtagelse av kredittisiko på debitor
- Finansiering (forskuttering) av fordring-
ene
- Avtalen mellom factoringselskap og kli-
ent tinglyses i Løsøreregisteret.
- Notifikasjon: Factoringselskapets skrift-
lige meddelelse til debitor om den inn-
gåtte avtalen, samt at betaling i fremti-
den kun kan skje til selskapet med befri-
ende virkning.

Hvorfor factoring?

- Optimal utnyttelse av fordringspantet
gir styrket likviditet og mulighet for
vekst.
- Opptil 85 prosent finansiering av ute-
stående fordringer.
- Frigjort kapital ved redusert kredittid
gjennom profesjonell oppfølging av for-
dringer.
- Reduserte rentekostnader og økte ren-
teinntekter.
- Frigjøring av interne ressurser (out-
sourcing) medfører:
- Fokus på bedriftens kjerneoppgaver
- Faste kostnader blir variable
- Redusert risiko for tap på fordringer
- Komplett reskontroføring
- Oversikt og kontroll gjennom online til-
gang til reskontro og rapporter
- Godt Cash-management verktøy

Factoring øker bedriftens
vekstmuligheter.

Kreditt- og faktureringskort

Finansieringsselskapene gir sine kunder handlefrihet og mulighet til å betale varekjøp og ta ut penger døgnet rundt over hele verden.

Likvid kredittreserve

Kredittkortet gir kunden anledning til å belaste kortet inntil den kredittrammen finansieringsselskapet eller banken har innvilget. Kreditten aktiveres i det øyeblikket kunden benytter kortet til å betale en vare eller foreta uttak av kontanter i minibanker. Kunden får en rentefri kreditt frem til fakturaforfall, og betaler deretter rente for det beløpet han skylder finansinstitusjonen.

For kortbrukerne er det ofte fordelaktig å ha en slik likviditetsramme i reserve i stedet for å måtte ta opp kortsiktige lån ved uforutsette kredittbehov. Kredittkort er derfor en svært likvid og konkurransedyktig finansieringsform, og ikke minst en enkel og trygg oppgjørsform for betaling av varer og tjenester.

Fordel for brukerstedene

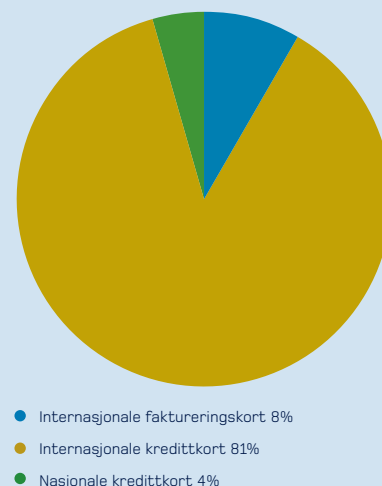
Brukerstedene er sikret oppgjør og slipper håndteringen av kontanter. Kortselskapet overtar kredittvurdering, reskontroføring og betalingsinnfordring i forhold til de enkelte kunder. Det er utviklet omfattende elektroniske kontroll- og overvåkningssystemer som reduserer faren for svindel og andre kriminelle anslag. Brukersted og kortholder holdes skadesløs dersom de har opptrådt normalt aktsomt.

Enkelt og anvendelig

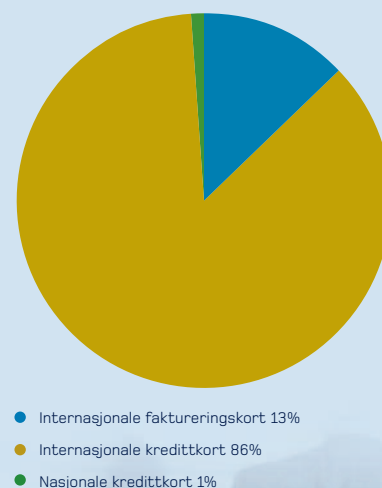
Eieren av et faktureringskort mottar periodiske samlefakturaer for de transaksjoner som er foretatt med kortet.

Transaksjonene kan være kjøp av varer, tjenester eller kontantuttak i Norge eller i utlandet. Fakturaene betales i sin helhet ved forfall, og kortholder oppnår betalingsutsettelse i perioden mellom brukstidspunkt og

Fordeling antall kort 31.12.2012

Antall transaksjoner (tusen)

Internasjonalt kredittkort i praksis

- Kortbruker betaler fakturaen ved forfall eller velger å utsette betalingen mot å betale en rente på det beløpet man skylder

Kortbruker

- Kortselskapet utsteder internasjonalt betalings- og kredittkort
- Bevilget kredittramme aktiveres når kortet tas i bruk

Samlefaktura

- Månedlig faktura med oversikt over kjøpene i perioden
- Rentefri betalingsutsettelse fra kjøpstidspunktet frem til fakturaen forfaller

Kortselskapet

- Kortbrukere har alltid kortet tilgjengelig: på jobb, reise og i fritid
- Millioner av brukersteder over hele verden
- Tilleggsgoder som reise og avbestillingsforsikring

Betaler med kortet

- Benytter kortet ved kjøp av vare/tjenester eller uttak av kontanter/valuta
- Bruken av kortet registreres hos kortselskapet

betalingstidspunkt. Kortholder betaler normalt for bruken gjennom periodiske avgifter.

Faktureringskortene har internasjonal betalingsbærer (for eksempel VISA eller Mastercard) og er svært anvendelige både for bedrifter og privatpersoner. Den rentefrie betalingsutsettelsen kunden får ved bruk av kortet, gir både besparelser og tid til å gjennomgå kjøpene når samlefakturaen kommer. Kortene kan også inneholde tilleggsgoder som reise- og avbestillingsforsikring.

De internasjonale kredittkortene har mange av de samme egenskapene som internasjonale faktureringskort, men gir også mulighet til å utsette betalingen utover den rentefrie kredittiden. Dette gjør kortet svært fleksibelt og anvendelig.

Hvorfor kreditt- og faktureringskort?

- Likvid kredittreserve sikrer handlefrihet.
- Gir mulighet til å betale varekjøp og ta ut penger døgnet rundt over hele verden i betalingsterminaler og minibanker.
- Enkel og trygg oppgjørsform for betaling av varer og tjenester.
- Rentefri betalingsutsettelse i inntil 45 dager.
- Månedlig samlefaktura med god oversikt over kjøp og uttak i perioden.
- Mulighet til å fordele tilbakebetalingen over tid.
- Eksempler på tilleggstjenester:
Nødkort og nødkonter innen 48 timer.
Reise- og avbestillingsforsikring.

Fakta

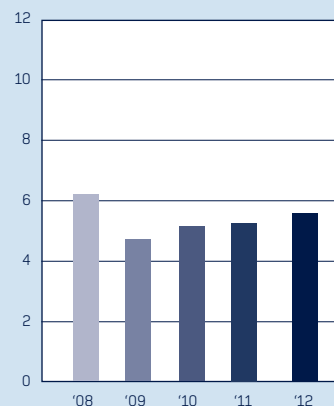
- 5,1 millioner internasjonale kreditt- og faktureringskort i Norge.
- Stor bruk av kortene: 115 millioner transaksjoner i løpet av 2012.
- Økende netthandel innenlands og over landegrensene med internasjonale fakturerings- og kredittkort som dominerende betalingsmidler.
- 26 prosent av varekjøp og kontantuttak målt i omsetning skjer i utlandet.
- Mer enn 500 000 nasjonale kredittkort (herunder bensinkort), rundt halvparten er i jevnlig bruk.
- Høyt fokus på kortsikkerhet – minimal risiko for kortholder ved ansvarlig bruk.

Hovedprodukter

- Internasjonalt faktureringskort:
- Betalingskort med internasjonal bærer (eks. VISA eller Mastercard) med inntil 45 dagers betalingsutsettelse.
- Internasjonalt kredittkort:
- Kredittkort med internasjonal bærer med inntil 45 dagers betalingsutsettelse og mulighet til å fordele tilbakebetalingen over tid (revolverende kreditt).
- Nasjonale kredittkort (kjøpekort):
- Kredittkort med nasjonal bærer, kan benyttes via Bankaxept eller innen en detaljhandelskjede.

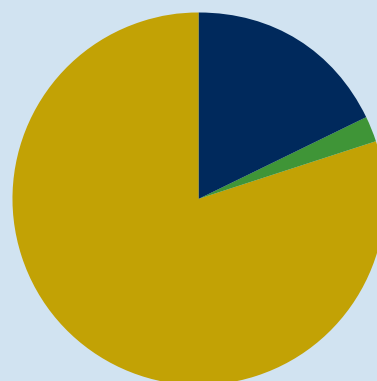
Stadig flere bruker internasjonale kredittkort på forretningsreise så vel som i fritiden.

Blanco lån (ekskl. kortbaserte lån)
Utestående lånevolum (mrd. kroner)

Medlemsselskapene tilbyr også blancolån til privatpersoner. Dette er lån uten sikkerhet som gjeldsbrevlån eller forbruksfinansiering uten kort knyttet til lånet.

Fordeling omsetning 2012

- Internasjonale faktureringskort 18%
- Internasjonale kredittkort 80%
- Nasjonale kredittkort 2%

Aktuelle problemstillinger – 2012

Situasjonen i finansmarkedet

Verdensøkonomien er fortsatt preget av finanskrisen og det kraftigste økonomiske tilbakeslaget på mange tiår. Etter å ha svekket seg gjennom 2011, tok veksten seg opp ved inngangen til 2012. Oppsvinget var imidlertid kortvarig, og utover våren avtok veksten igjen. En viktig årsak til det svake vekstbildet i industrilandene er vedvarende lavt konsum og investeringer i privat sektor. Situasjonen i euroområdet er i tillegg preget av statsgjeldskrisen i de sørlige landene. Samlet hadde man en global vekst gjennom 2012, men vekstanslagene for 2013 er nedjustert.

Norsk økonomi har så langt blitt lite påvirket av den internasjonale nedgangskonjunktura. Kapasitetsutnyttelsen i store deler av økonomien er høy, og arbeidsledigheten er lav. Det forventes fortsatt høy vekst i fastlandsøkonomien. Etterspørselen stimuleres av lav rente og høy reallønnsvekst, og petroleumssektoren tjener godt på vedvarende høy oljepris. Nye store oljefunn i norsk

nærrområde gir økt aktivitet. Mange bedrifter står imidlertid overfor utfordringer knyttet til lavere etterspørsel, høyere kostnadsvekst enn hos handelspartnere og styrket kronekurs gjennom 2012.

Finansieringsselskapenes kjerneområder er leasing og bilfinansiering, factoring samt kortbaserte utlån, forbruksfinansiering og innløsningstjenester for korttransaksjoner. Det bredt sammensatte markedet innebærer stor variasjoner mellom enkeltselskaper når det gjelder produkter, salgskanaler, priser og resultat- og balanseutvikling. Det skjer også en del bransjeglidning ved at en del finansieringsselskaper av ulike grunner endrer status til kredittforetak eller bank uten at dette påvirker virksomhetens tjenestespekter. Dette skaper en statistisk utfordring ved at foreningens statistikk som gjerne tar utgangspunkt i produkt, i større grad vil avvike fra offentlig statistikk som tar utgangspunkt i institusjonstype.

Kontantinnsats

Helt fra 1935 har det i Norge eksistert ulike former for kontantinnsats ved salg på avbetaling. Begrunnelsen har gjerne vært to-leddet:

1. Forbrukerpolitisk – kravet skal virke som en garanti for en sunn avbetalingshandel og beskytte kjøperne mot å bli fristet til kjøp over evne.
2. Kredittpolitisk – kravet skal være et kreditt- og konjunkturpolitisk virkemeiddel til styring av kreditt og forbruk.

Reglene ble videreført som en del av kredittkjøpsloven da denne kom i 1985. Som ledd i den generelle avreguleringen av kredittmarkedet på slutten av 80-tallet forsvant imidlertid mye av den kredittpolitiske begrunnelse. Tilgangen på kreditt ble nå fri og man kunne ikke lenger begrense publikums låneopptak ved å strupe en bestemt formidlingskanal.

I forarbeidene til finansavtaleloven i 1999

ble kontantinnsats vurdert som et mulig forbrukerpolitisk virkemeiddel. Et generelt, ufravikelig krav om kontantinnsats ble ikke vurdert som noen aktuell løsning og heller ikke tatt inn i loven.

Ut i fra disse signaler, festnet det seg etter hvert en oppfatning om at kredittkjøpslovens regler om kontantinnsats var en

etterlevning fra en gammel tid som nærmest kun ventet på en formell oppheving. Etterlevelsen ble etter hvert så som så og det syntes heller ikke som tilsynsmyndighetene var opptatt av problemstillingen. Lovutvalget som foreberedte implementeringen av CCD, foreslo da også at kontantinnsatskravet ble opphevet.

Regjeringen var imidlertid av en annen oppfatning og i det lovforslag som ble fremmet for Stortinget i 2010, ble hjemmelen til å gi regler om kontantinnsats videreført. Noe feilaktig synes regjeringen å ha lagt til grunn som faktum at dette var en videreføring av regler som fortsatt ble fulgt. Stortinget sluttet seg til regjeringens forslag på dette punkt og uttalte at et fornuftig nivå på kontantinnsats som kunne dempe kredittopptak på impuls, kunne være fornuftig som et ledd for å styrke forbrukernes stilling.

På bakgrunn av dette, videreførte departementet i forskrift om kredittavtaler det tidligere krav om 35 prosent kontantandel for formidlede lån. Forskriften ble ikke sendt på alminnelig høring og det ble ikke

foretatt noen vurdering av om størrelsen på kravet i den foreliggende markedssituasjon kunne sies å være et fornuftig nivå.

For finansieringsselskapene innebar videreføringen av kontantinnsatskravet en betydelig utfordring. Departementet gjenopplivet i realiteten en "død" bestemmelse og medlemmene kunne ikke stille seg likegyldig til dette. Endring av rutiner er imidlertid systemkrevende og tar ressurser. Samtidig var man smertelig klar over en håndhevelse av kravet i markedet, ville vekke negative reaksjoner hos forhandlere og kunder og dermed gi negative utslag i markedet. Finfo tok derfor initiativ til en enhetlig opptreden blant medlemmene slik at man var på plass med å følge regelverket senest fra 1.12.2011.

Finfo har parallelt med dette hatt kontakt med Justisdepartementet med sikte på å få til en evaluering av om 35 prosent er hensiktsmessig i dagens situasjon. Departementet har lovet å se på saken, men noe forslag om endring er ikke fremmet innen utgangen av 2012. For boliglån er det fra desember 2011 innført et minstekrav på 15 prosent egenkapital ut i fra et ønske om å redusere gjeldsoppbyggingen. Samtidig ble finansforetakene anmodet om å ta høyde for at renten kan øke med minst fem prosentenheter fra gjeldende rentenivå når de vurderer låntakernes betalingsevne. Dette svekker bransjens muligheter for å få en reduksjon av kontantinnsatskravet på formidlede lån knyttet til forbrukerkjøp.

Markedsføring av låne- og kredittavtaler

Finansavtaleloven § 46 oppstiller mange detaljerte krav til opplysninger som skal gis ved markedsføring av kredittavtaler. Foruten å oppfylle de lovpålagte kravene til informasjon, må markedsføringen dessuten utformes innenfor kravene til god markedsføringsskikk. Markedsføringen må herunder ikke være uriktig, villedende eller på annen måte i strid med kravene i markedsføringsloven.

Forbrukerombudet (FO) fører tilsyn med at bestemmelsene om kreditt fastsatt i eller i medhold av finansavtaleloven. Opplysningspliktbestemmelsene i finansavtaleloven ble vesentlig endret i 2010, blant annet med krav om representative eksempler. FO tok i den forbindelse kontakt med finansbransjen for å komme til enighet om hva som kunne anses som representative eksempler innen de ulike låne- og kredittproduktene. Det ble avholdt en rekke møter mellom Finfo, FNO og FO som resulterte i at FO ga ut Veiledning til finansavtaleloven § 46 som omhandler markedsføring av låne- og kredittavtaler.

Veiledningen gjelder for alle aktører som tilbyr kredittprodukter til forbrukere inn på

det norske markedet uansett om de er etablert i Norge eller tilbyr sine tjenester grensekryssende i henhold til EU's "Single License"-system. For en del utenlandske aktører er dette vanskelig å forholde seg til, da de oppfatter de norske vilkårene som strengere enn det de er vant til fra eget land.

Tilgang til kreditt over internett er også sterkt økende. Grensen mellom hva som er markedsføring av egne produkter og hva som er generell markedsinformasjon om andres produkter, er flytende. Eksempler på det siste er nettstedet som etablerer portaler over eksisterende kredittprodukter og gjør opplysningene tilgjengelig for forbrukere på nettet. Nettstedet har ofte ingen avtale med kreditttilbydere og får heller ingen provisjon fra disse. Aktiviteten finansieres via generelle bannerannonser uten forbindelse til de aktuelle produkter. FO har inntatt det standpunkt at dersom slike portaler er rettet inn mot det norske markedet – for eksempel ved å være utformet på norsk – og inneholder lenker der man kan søke direkte om de omtalte kreditter, så må nettstedet oppfylle de norske krav til markedsføring av kreditter.

I løpet av 2012 gjennomførte FO flere kontroller av kredittmarkedsføring på nettaviser og ulike søkemotorer. Flere av disse inneholdte utsagn om "raske kreditter" noe FO oppfattet som uheldig fordi det særlig den type utsagn særlig vil appellere til personer med presset økonomi. FO slo ned på slik markedsføring, men en avgjørelse i

Markedsrådet desember 2012 satte i realiteten en stopper for ombudets muligheter til å gripe inn.

Ved siden av dette har det også vært en uenighet knyttet til konkurranser som en del markedsføringen. Markedsføringsloven har siden tilblivelsen hatt et forbud mot konkurranser og utlodninger i markedsføring. Som følge av EU-dir 2005/29 om urimelig handelspraksis (totalharmoniseringsdirektiv), ble dette noe myket opp i 2010, men en dom i EU-domstolen (C-304/08) indikerte at oppmykingen ikke var tilstrekkelig. Norge valgte ikke å gjøre noe, men saken er nå tatt opp av ESA som mener det norske lovverket på dette punkt er i strid med EØS-avtalen.

FO har gitt uttrykk for at de frykter konsekvensene av det de oppfatter som en stadig mer aggressiv markedsføring av forbrukslån og like før jul 2012 sendte FO forslag til regjeringen om strengere lovgivning på dette området. Hovedpunktene i forslaget er:

- Forbud mot markedsføring av enkel søkeprosess og rask saksbehandling
- Forbud mot konkurranser ved omsetning av kredittjenester
- Forbud mot adressert reklame, telefon-salg, dørsalg eller standssalg
- Forbud mot enkelte former for rabatter/fordeler
- Innføring av kontantinnsats der konto-kreditten formidles av selger

Helt på slutten av året ble det gjort enkelte endringer i reglene om beregning av effektiv rente som følge av implementering av EU-dir 2011/90. I mai 2012 ga også EU-Kommisjonen ut en veiledning om beregning av effektiv rente og etablerte en simulator for beregning av slik rente. Hensikten er å få en mer enhetlig beregning av effektiv rente over alt i EØS-området.

Gjeldsregister

En utfordring for kredittgivere på personmarkedet, har i alle år vært å skaffe tilstrekkelig informasjon om kundens tilbakebetalingsevne. Personvern hensyn gjør at få kilder er tilgjengelig. Det man har, er registrerte betalingsanmerkninger og skattelistene. Registrerte betalingsanmerkninger blir et for grovt kriterium og det er heldigvis også bare et fåtall av lånsøkerne som har anmerkninger. Skattelistene blir ofte for gamle da de i beste fall viser situasjonen et år i forveien. Man blir i stor grad avhengig av lånsøkers egen informasjon, og har få muligheter for å kontrollere at de opplysninger som gis, stemmer med virkeligheten.

Samtidig er det innført strengere krav til kredittvurdering og i spesielle tilfelle også et krav til at man skal fraråde låneopptak. For å kompensere for manglende konkret informasjon, har kredittopplysningsbyråene utviklet ulike credit score-modeller som basert på observerbare kriterier som navn, alder, yrke, adresse og lignende, kan si noe om sannsynligheten for korrekt tilbakebetaling. Erfaringene med disse er gode og tapsprosenten i Norge er lav på usikrede forbrukskreditter, men det er ikke til å unngå at de kan slå feil ut i enkeltsaker der lån blir gitt til personer som ikke skulle ha hatt det, men kanskje oftere at personer som egentlig er kvalifisert for lån, ikke får det.

Savnet av et sentralt register over publikums gjeld har vært stort, kanskje særlig blant mindre og/eller nyetablerte kredittgivere som ikke har den samme store kundebase som de store bankene. På slutten av 2012 la Barne-, Likestillings- og Inkluderingsdepartementet frem forslag som skal legge til rette for etablering av gjeldsregister for privatpersoner. Forslaget er sendt på høring og vil trolig bli behandlet av departementet våren 2013.

FATCA

I 2011 vedtok Kongressen i USA en lov – Foreign Activity Compliance Act – for å hindre amerikanske skattytere i å overføre midler til utenlandske finansinstitusjoner. Vinteren 2012 ble man oppmerksom på at denne loven hadde betydelig eksteritorial rekkevidde da den åpnet for at amerikanske myndigheter kunne illegge opptil 30 prosent "kildeskatt" på betalingstransaksjoner til utenlandske finansforetak som ikke ønsket å gi amerikanske skattemyndigheter (IRS) opplysninger om kundeforhold. Tilbakebetaling av lån og leie knyttet til leasingkontrakter var eksempler på transaksjoner som kunne bli ilagt slik kildeskatt. For norske finansforetak vil både regler om taushetsplikt og personvern gjøre det vanskelig å gi opplysninger direkte til IRS.

Etter reaksjon fra EU ble ikrafttreddelsen utsatt fra 1.1.2013. Det ble samtidig åpnet for at nasjonale myndigheter kan inngå avtale med IRS om informasjonsutveksling som samtidig fritar de nasjonale foretakene for direkte rapportering til IRS. FNO og Finfo ba Finansdepartementet inngå en slik avtale noe som ble gjort rett over nyttår 2013.

Formidlingsgebyrer og Brukerstedprovisjoner

Et kortbasert betalingssystem har to brukergrupper – kortholdere og brukersteder. Både for kortholder og brukersted ligger det en verdi i ordningene. For kortholder dreier det seg om en enkel, oversiktlig og sikker måte å gjøre opp for seg. For brukerstedene er verdien knyttet til en kombinasjon av garantert oppgjør, lett tilgjengelig kjøpekraft, effektiv betalingsmåte og redusert kontantbeholdning. Kostnadene forbundet med systemene faller normalt tyngst på kortutsteder når det gjelder kostnader og finansiell risiko.

Et kortsystem fungerer best når det er rimelig balanse mellom antall kortholdere og antall brukersteder. For å få dette til, er det i de kortsystemene der utsteder- og innløserfunksjonen er skilt (Visa og MasterCard), etablert en ordning med formidlingsgebyr (Multilateral Interchange Fee – MIF) mellom kortutsteder og innløser. Gebyret fastsettes som en prosentsats av hver enkelt transaksjon. Det er ikke en godtgjørelse for en utført formidlingstjeneste, men en omfordeling av inntekter mellom de to aktørene fra innløser til utsteder fordi det faller mer kostnader på utstederfunksjonen enn på innløserfunksjonen. Hensikten er å oppnå et mer velfungerende marked med rimelig balanse mellom antall kort og antall brukersteder, sikre balansert verdiskapning i begge markeder kortvirksomheten retter seg mot, samtidig som man opprettholder nødvendig konkurranse.

Formidlingsgebyret kan være nasjonalt eller internasjonalt. De internasjonale gebyrene som gjelder grensekryssende betalinger, fastsettes av de internasjonale kortsystemene. Disse gjelder også nasjonalt med mindre annet er bestemt. I Norge fastsetter styret i Visa Norge Bankgruppe nasjonale formidlingsgebyrer for Visa kort utstedt i Norge. MasterCard har en annen løsning. Her fastsetter MasterCard Management (internasjonalt) unilaterale formidlingsgebyrer som gjelder for MasterCard i Norge.

I 2008 åpnet Konkurransetilsynet sak mot Visa og MasterCard vedrørende de nasjo-

nale multilaterale formidlingsgebyrene. Kortselskapene argumenterte, på samme måte som man har gjort overfor andre europeiske konkurransemyndigheter, for at vilkårene for unntak i konkurranseloven § 10 tredje ledd er oppfylt. Konkurranseloven § 10 er harmonisert med EØS-avtalen art 53 og EU-traktaten art 53 og et samarbeid om formidlingsgebyrene vil være lovlig dersom det fører til økonomiske eller teknologiske gevinster som kommer forbrukerne til gode og at det fører til effektivitetsgevinster som er tilstrekkelig til å oppveie det samfunnsøkonomiske tapet det konkurransebegrensende samarbeidet er egnet til å skape.

EU-Kommisjonen traff i 2007 vedtak mot MasterCard der de la til grunn at det ikke var godtgjort tilstrekkelige effektivitetsgevinster. Vedtaket er påklaget, men i påvente av ankebehandlingen inngikk MasterCard i 2009 et midlertidig forlik om at formidlingsgebyret ved grensekryssende transaksjoner ikke skal overstige 0,2 prosent for debetkort og 0,3 prosent for kredittkort. Som en del av forliket påtok MasterCard seg også til å foreta enkelte endringer i sitt regelverk. I mai 2012 besluttet EU-domstolen å ikke ta til følge klagen fra MasterCard.

I 2008 åpnet EU-kommisjonen sak mot Visa og varslet at selskapet om at det multilate-

rale formidlingsgebyret for grensekryssende transaksjoner var i strid med konkurranselovgivningen. I tillegg mente kommisjonen at ulike klausuler i Visa sine forretningsvilkår overfor brukerstedene forsterket den konkurransebegrensende effekt av formidlingsgebyret slik som HAC-regelen (Honour All Cards), NDR-regelen (No Discrimination Rule) og det at ulike kostnadselementer ble blandet sammen til et brukerstedsgebyr (blending). Kommisjonen inngikk i desember 2010 forlik også med Visa.

Finansdepartementet ba i brev oktober 2011 Finanstilsynet om å nedsette en prosjektgruppe som skulle se på behovet for en regulering av gebyrene til de internasjonale kortselskapene. Tilsvarende problemstillinger er tidligere vurdert av arbeidsgrupper i 2004 og 2007 som begge ganger anbefalte at man ikke satte i gang noen nasjonale reguleringer av slike gebyrer i Norge.

Prosjektgruppen overleverte sin rapport til Finansdepartementet 31.1.2012. Konklusjonen var at man på det nåværende tidspunkt verken burde regulere brukerstedsgebyrene eller de internasjonale formidlingsgebyrene. Anbefalingene bygget hovedsakelig på informasjon fra en undersøkelse basert på data samlet inn fra innløser og kortselskaper, som viste at i perio-

den 2006 – 2011 hadde utviklingen i bruker-
stedsgebyrer og formidlingsprovisjoner vist
en nedadgående trend. Dette samsvarer i
stor grad med det man observerer også i
andre land. Prosjektgruppen mente at man
i stedet burde vurdere tiltak som gjør det
enklere å velte over disse gebyrene til publi-
kum som betaler med kort.

Rapporten ble sent på høring i april 2012.

I sitt høringssvar avgitt i juni 2012 sa Finfo
seg enig i de anbefalinger som ble gitt av
prosjektgruppen og at man kunne slutte
seg til de resonnementer som ledet frem til
disse. Når det gjaldt mulige tiltak for bedre
å kunne velte disse kostnadene over på
kortkunden, pekte vil på at denne mulighe-
ten allerede var lovfestet i finansavtale-
loven § 39b og at de avtalemessige
begrensninger som tidlige lå i kortsyste-

menes interne regelverk, nå var fjernet. Når
mange brukersteder likevel lar dette være,
så kan dette ha mange årsaker – blant
annet at alternativ håndtering av kontanter
kan være både ubekvent og dyrt. Finfo
anbefalte derfor sterkt at man i Norge
avventet de konklusjoner EU måtte trekke,
før man igangsatte tiltak i Norge.

Reisegarantifondet

Konkurser blant aktører innenfor reiselivet
forekommer ikke sjelden. En typisk situa-
sjon er at mange kunder blir skadelidende
fordi reisene er forhåndsbetalt. Er det
benyttet kort ved betalingen, kan tapet i
mange tilfelle veltes over på kortbransjen.

Reisegarantifondet (RGF) er en stiftelse
etablert på grunnlag av EU-dir 90/314 og
administrerer lovpålagte garantier etter
pakkereiseloven stilt av arrangører og for-
midlere for forskuddsbetalte pakkereiser.
Alle som har kjøpt en garantipliktig reise
hos en som har stilt reisegaranti, kan kreve
refusjon fra RGF dersom reisen blir avlyst
som følge av konkurs eller akkord hos
arrangøren. RGF er ikke ansvarlig dersom
arrangøren ikke har stilt lovpålagt garanti.

I tillegg gir både finansavtaleloven § 53b og
kortselskapenes interne regelverk kortkun-
den visse rettigheter dersom en tjeneste
som er betalt med kredittkort, ikke blir
levert. I prinsippet kan forbrukerkunde i et
slikt tilfelle derfor kunne reise krav i 3 ulike
retninger:

1. Krav mot kortutsteder etter finans-
avtaleloven § 54b.
2. Anmodning til utsteder om å prøve
Charge Back gjennom kortsyste-
mene.
3. Krav mot RGF.

For kortselskapene har denne situasjonen
skapt usikkerhet. Det normale i en rekla-
masjonssituasjon, er at kunden må sann-
synliggjøre at han først har reklamert mot

brukerstedet. Er brukerstedet konkurs, er
dette ikke nødvendig. Spørsmålet har vært
om man ved kjøp av pakkereiser kan henvise
kunden til først å søke dekning hos RGF?

I bransjen har det vært noen delte oppfat-
ninger om dette. I et forsøk på avklaring, ba
Finfo i februar 2011 Justisdepartementets
Lovavdeling vurdere spørsmålet. Svar-
brevet trakk i retning av at kreditttys-
neppe ble fri sitt ansvar ved å henvise kun-
den til RGF. Dette innebærer at man ikke
kan kreve at kortholder skal utnytte
dekningsmuligheter hos selger/RGF før han
fremmer kravet mot kortutsteder, men hin-
drer ikke at utsteder kan gjennomføre en

fornuftig kontroll for selv å fastslå grunn-
laget og omfanget av kravet – herunder til-
tak for å unngå dobbeltutbetaling ved at
kortholder for refusjon både hos RGF og
kortselskap.

Finfo tok også opp problemstillingen med
Barne-, likestillings- og inkluderingsdepar-
tementet og fikk der avklart at RGF er den
primære refusjonsadgang ved pakkereise-
konkurs og at alminnelig regler om regress
gjør at kortselskaper som har dekket kun-
dens tap i første omgang, vil tre inn i kun-
dens krav mot RGF så lenge RGF ikke utbe-
taler mer enn de ellers ville gjort overfor
kunden.

Basert på disse uttalelser besluttet man å etablere en felles rutine der man ved reiselivskonkurser i første omgang henviser kundene til RGF i de situasjoner som faller innenfor garantiordningen. Saker som faller utenfor, håndteres på vanlig måte. Et problem i kortselskapenes interne regelverk har imidlertid vært at fristene for Charge Back er relativt knappe. En runde med RGF før man selv tar stilling til reklamasjonen, kan derfor fort innebære at Charge Back vil være utelukket på grunn av oversittet frist. En forutsetning for endringen var derfor at man kunne få en særregel for Norge innen MasterCard og Visa som gjør at man får utsatt frist ved reiselivskonkurser som kan falle innenfor RGF. Dette er ikke ukjent – både England og noen andre land i Europa

har en slik ordning og kortsystemene har sagt seg villig til å etablere en slik ordning

også i Norge. Arbeidet med dette ble igangsatt i 2012 og man regner med at

Finanskrisen

Et offentlig oppnevnt utvalg nedsatt i 2009 etter krisen som brøt ut i de internasjonale finansmarkeder høsten 2008, avleverte sin rapport i begynnelsen av 2011 gjennom NOU 2011:1 Bedre rustet mot finanskriser. Utvalget slår fast at velfungerende finansmarkeder er sentrale i en moderne økono-

mi. Markedene bidrar til å kanalisere sparemidler til de mest lønnsomme investeringsprosjektene og til omfordeling av risiko mellom aktører. Finanssystemet ivaretar også betalings- og oppgjøsfunksjoner. Finanskriser slår derfor lett ut i realøkonomien og gir økonomisk tilbakeslag.

I en globalisert verden blir finansmarkedene sammenvevde. Aldri tidligere har problemer i finanssektoren slått så raskt og kraftig ut i den internasjonale realøkonomien som i 2008. Av ulike årsaker var Norge blant de landene som så langt har klart seg best igjennom krisen, men den ga likevel akutte likviditetsutfordringer for bankene og norske myndighetstiltak ble iverksatt.

Utvalget foreslo i sin rapport en rekke tiltak. Disse fikk en blandet mottakelse fra flere hold og i særdeleshet fra finansbransjen. Det ble pekt på at næringsens internasjonale karakter gjør at regulering og tilsyn må skje internasjonalt og gjennom bedre løsninger for enhetlig krisehåndtering. Ønsker man en norsk finansnæring, er det lite rom for norske særløsninger – norske løsninger må følge det man internasjonalt er blitt enige om. Det ble oppfattet som en mangel ved utvalgets utredning at man ikke fokuserte mer på tiltak for å gjøre finansiell stabilitet i Norge mindre avhengig av situasjonen i andre land.

Nytt soliditetsregelverk

Finanskrisen i 2008 utløste et omfattende og bredt regelverksarbeid internasjonalt. Kapitaldekningsreglene ble ansett for å være for dårlige og reguleringen av likviditetsrisiko lite tilfredsstillende. Videre kom det kritikk mot insentivsystemene i finanssektoren og det ble pekt på at regnskapsreglene kunne bidra til å forsterke svingningene i finansforetakenes resultater.

Som følge av dette, gjennomførte EU allerede i 2009 og 2010 en del endringer i gjeldende kapitaldekningsdirektiver (EU-dir 2006/48 og EU-dir 2006/49) – gjerne kalt CRD I (Capital Requirements Directive).

Endringene i 2009 og 2010 ble kalt CRD II og CRD III.

Etter at finanskrisene hadde vært drøftet på G20-møter i 2009, la Baselkomitéen senhøstes 2009 frem forslag til endrede kapital- og likviditetsregler som gradvis skulle innføres i perioden 2013-19. Etter at forslagene hadde vært på høring og gjenstand for omfattende beregningsstudier, ble en endelig anbefaling lagt frem i juli 2010 – det såkalte Basel III. En prinsipiell nyskapning med Basel III er at mens kapitalkravene i Basel II er basert på risikoen for den enkelte bank, vil kravene etter Basel III også omfatte kapitalkrav i form av buffere

for dekning av nasjonal systemrisiko. En slik makroøkonomisk tilnærming representerer en helt ny tenkning når det gjelder regulering av finansforetak.

Implementering av Basel III

I EU gjennomføres Basel III i det såkalte CRD IV-direktivet. En viktig forskjell mellom Basel III og CRD IV er at Basel III gir anbefalinger for minimumskrav, mens CRD IV i stor grad vil fullharmoniseres slik at de samme regler vil gjelde i EU/EØS. Det forventes likevel at det i noen grad åpnes for at strengere krav kan pålegges for å ta hensyn til nasjonale særtrekk og konjunkturforskjell av betydning for finansiell stabilitet. I tråd med Basel III var det lagt opp til implementering fra 1.1.2013, men intern uenighet mellom EU's besluttede organer gjorde at endelig regelverk ikke var på plass ved utgangen av 2012. Enighet er imidlertid nå på plass slik at regelverket vil tre i kraft i løpet av 2013.

Regelverket vil bli gitt i form av en forordning (CRR) og et direktiv (CRD IV). Forordningen retter seg mot institusjonene og inneholder Basel II og III-kravene til ansvarlig kapital, likviditet og offentliggjøring av

finansiell informasjon (pilar 3), samt bestemmelser om store engasjementer. Direktivet gir generelle virksomhetsregler for foretakene, herunder bestemmelser om intern risiko- og kapitalvurdering. Direktivet regulerer også myndighetenes tilsynspraksis i pilar 2 og forholdet mellom tilsynsmyndigheter i hjemland og vertsland. Bufferbestemmelsene ligger også i direktivet.

Kapitalkravene er knyttet til ren kjernekapital, kjernekapital og ansvarlig kapital. Noe forenklet kan en si at ren kjernekapital er egenkapitalen med fradrag for goodwill og immaterielle eiendeler. Forskjellen mellom ren kjernekapital og kjernekapital, er grovt sett hybridkapital, mens forskjellen mellom kjernekapital og ansvarlig kapital er ansvarlig lånekapital. Minimumskravene til ren kjernekapital og kjernekapital øker og det stilles strengere kvalitetskrav til kapitalformene. Hybridkapital og ansvarlig kapital, må ikke ha insentiver til innløsning og de må ha

en tapsabsorberende evne på stadier før konkurs.

De risikovektede minstekravene til kapital vil bli supplert med et minstekrav som er uvektet kjernekapital målt i forhold til total eksponering – i praksis forvaltningskapitalen og risikoeksponering utenfor balansen. Kravet skal hindre overdreven gjeldsoppbygging, samt begrense risikoen knyttet til modeller i estimeringen av beregningsgrunnlaget for ansvarlig kapital.

For å dempe virkningene av økonomiske og finansielle sjokk, blir det innført to ulike kapitalbuffer. Det ene er en bevaringsbuffer som kommer på toppen av kapitaldekningskravet og er ment å dekke tap og sikre at kapitalen ikke faller under minimumskravet i kraftige nedgangsperioder. Det andre er en motsyklisk buffer som skal tre inn når kredittveksten er sterk.

Tabellen nedenfor viser når de ulike kravene vil bli faset inn:

Fra 1.1 for 2014 og senere	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Ren kjernekapital (EK)	3,5 %	4,0 %	4,5 %	4,5 %	4,5 %	4,5 %	4,5 %
Kjernekapital	4,5 %	5,5 %	6,0 %	6,0 %	6,0 %	6,0 %	6,0 %
Ansvarlig kapital	8,0 %	8,0 %	8,0 %	8,0 %	8,0 %	8,0 %	8,0 %
Bevaringsbuffer				0,625 %	1,25 %	1,875 %	2,5 %
Motsyklisk buffer	Følger bevaringsbuffer, men kan forseres ved sterk kredittvekst						

Formålet med motsyklisk buffer er å forsterke soliditeten i banksystemet i perioder der kredittveksten er særlig sterk, slik at bankene står sterkere til å tåle tap i en nedgangskonjunktur. I CRD IV legges det opp til at beslutninger om innføring av bufferen skal baseres på utviklingen i indikatoren kreditt/BNP og/eller andre indikatorer som skal utvikles av ESRB (European Systemic Risk Board). Når indikatoren overstiger trenden i forholdstallet, skal bufferen fases gradvis inn. Bufferkravet vil variere fra 0 til 2,5 prosent av beregningsgrunnlaget og innfasingen skal først starte når indikatorene avviker fra trend med minst 2 prosentpoeng. Ved 10 prosentpoeng avvik fra trend når bufferkravet sitt maksimum på 2,5 prosent av beregningsgrunnlaget, men under bestemte forutsetninger kan bufferkravet settes høyere enn 2,5 prosent.

Beslutning om motsyklisk buffer tas av Finansdepartementet basert på en vurdering av behovet som skal utarbeides av Norges Bank hvert kvartal. Bankene får ett år til å tilpasse seg kravet.

I tråd med EU's anbefaling for store europeiske banker, la Finanstilsynet til grunn at alle norske banker og finansforetak skulle ha minst 9 prosent ren kjernekapital innen 30.6.2012. Dette kravet ligger over det som skal følge av CRD IV, men er ment som en

generell tilpasning til totaliteten i de nye kravene inklusive bufferkravene.

Baselkomiteén har også anbefalt at globalt systemviktige banker pålegges en systemrisikobuffer utover de ordinære kapitaldekningskravene. Ingen norske banker er med på listen over systemviktige banker, men Nordea Bank-konsernet er med. Det er foreløpig ikke tatt stilling til hvordan dette kravet skal implementeres i CRD IV.

Norske banker og finansieringsforetak ligger godt an til å oppfylle de skjerpede kravene til kapitalnivåer, men de må trolig styrke sin kjernekapitaldekning ytterligere på grunn av bufferkravene og eventuelle tilleggskrav etter pilar 2. Hybrid- og tilleggskapital utstedt av norske foretak har insentiver til innløsning som ikke er forenlig med de nye reglene, og må derfor erstattes av kapital med høyere kvalitet. Et uvektet kapitalkrav vil slå sterkt ut for de som har spesialisert seg på lån til lavrisikosegmenter som boliglån. Lite marked for norske statsobligasjoner innebærer at foretakene vil få utfordringer med å tilfredsstille de nye likviditetskravene. Innføring av motsyklisk bufferkrav vil føre til at foretak med sterk utlånsvekst kan måtte øke egenkapitalen.

Finanstilsynet nedsatte i 2011 en referansegruppe der også Finfo deltar for å håndtere

problemstillinger som dukker opp ved implementeringen av regelverket for norske forhold.

I juli 2012 ble det lagt frem en rapport fra en arbeidsgruppe om hvordan man bør håndtere kapitalreglene i Norden slik at det regulatorisk ikke blir for store forskjeller mellom banker som opererer i de samme markedene.

Interne risikomodeller

Basel II åpnet for bruk av interne modeller for fastsetting av risikovekter for beregning av kapitalkrav (IRB – Internal Ratings-Based approach). Bruk av slike modeller må være godkjent av Finanstilsynet og strenge krav til risikostyring må være oppfylt. I Norge har syv bankkonsern fått tillatelse til å benytte interne risikomodeller, mens det store flertall benytter standardmetoden.

Erfaring viser at IRB medførte et betydelig fall i risikovektene – særlig for lån knyttet til boliglån der de gjennomsnittlige risikovektene ble liggende på 10-13 prosent. Bruk av empiriske modeller forutsetter historiske tall av god kvalitet og det er reist tvil om dagens tall er av tilstrekkelig kvalitet. Finansdepartementet ba i desember 2012 tilsynet se nærmere på dette spørsmålet. Inntil videre har man som en overgangsregel videreført deler av Basel I som et gulv for å motvirke uheldige tilpasninger som følge av lave risikovekter i IRB-modeller.

Finansagenter

Finansieringsselskapene har tradisjonelt hatt et begrenset ekspedisjonsnett og mye av kreditten ytes gjennom samarbeidende forhandlere og agenter. Agentvirksomhet er – i motsetning til ren låneformidling (meglervirksomhet) – ikke direkte regulert av offentlige myndigheter. I stedet har man valgt å anse dette som en form for outsourcing av egen virksomhet og forsøkt å regulere dette via den reelle kredittyster i form av rundskriv fra Finanstilsynet. Alle agenter er i markedsføringen av ulike låneprodukter forpliktet til å opplyse hvem de opptrer på vegne av.

Agentbegrepet favner vidt. Det omfatter ikke bare agenter som tilbyr lån som hovedbeskjeftigelse (heltidsagent), men også butikker som tilbyr kreditt i forbindelse med salg av varer (aksessoriske agenter). Agenten kan være tilknyttet en bestemt kredittytter gjennom en eksklusivitetsavtale eller han kan opptre på vegne av flere ulike kredittyttere (fri agent). Uansett er agenten å anse som kredittytters medhjelper og det må trekkes en grense mot uavhengige meglere (lånefor- midlingsvirksomhet) som er regulert og

utløser et krav om sikkerhetsstillelse på 25 millioner kroner og en grense mot rådgivning som innebærer å være kundens medhjelper. Etter finansavtaleloven § 88 kan en agent kun kreve vederlag fra kredittytter, mens en rådgiver etter § 90 kun kan kreve vederlag fra kunden. I motsetning til agenten, skal en rådgiver opptre upartisk i forhold til aktuelle kredittyttere og han kan ikke honoreres for innsendte lånesøknader. For agenter som opptre på vegne av flere kredittyttere, kan nok dette av og til være problematisk.

Like før nyttår 2010 presiserte Finanstilsynet i Rundskriv 16/2009 hvordan regelverket er å forstå. Alle finansinstitusjoner ble pålagt å utarbeide skriftlige avtaler i samtlige agentforhold og å opprette registre på sine hjemmesider med oversikt over alle agenter som opptre på vegne av finansforetaket. Sammen med Finans Norge utarbeidet Finfo i 2012 et mønster for hvilke forhold som bør reguleres i en slik samarbeidsavtale.

Merverdiavgiften

Innføringen av generell merverdiavgift på tjenester i 2001 skaper fortsatt utfordringer for finansbransjen. Hovedregelen er nå at det skal beregnes merverdiavgift ved all tjenesteomsetning, med mindre tjenesten er spesielt unntatt i loven. Finansielle tjenester er fortsatt unntatt avgift, men flere tilknyttede tjenester er blitt avgiftspliktige. I 2009 ble det vedtatt en ny merverdiavgiftslov med virkning fra 1.1.2010. Dette var imidlertid kun en mer teknisk oppdatering og er ikke ment å innebære realitetsendringer.

Unntaket for finansielle tjenester reiser i praksis flere problemer enn det løser. Dette gjelder for det første en del av de

tjenester som finansinstitusjonen selv leverer til sine kunder og om disse skal betraktes som finansielle avgiftsfrie tjenester eller administrative avgiftspliktige tjenester. Ennå mer problematisk er merverdiavgiften på de tjenester institusjonen kjøper inn fra underleverandører og som i mange tilfelle er en nødvendig del av den finansielle tjeneste institusjonen produserer – for eksempel datatjenester. Påløpt merverdiavgift er ikke fradragsberettiget ved produksjon av finansielle tjenester og vil fremstå som en skjult og fordyrende avgift næringskunder ikke får fradrag for.

I statsbudsjettet for 2013 omtalte Finansdepartementet mulighetene for å utvide

merverdiavgiftsgrunnlaget for finansielle tjenester som omsettes mot vederlag i form av gebyrer, honorarer mv. På marginbaserte tjenester som rentemarginer og lignende, anses det som teknisk vanskelig å innføre ordinær merverdiavgift. Departementet vil arbeide videre med å finne et hensiktsmessig skattegrunnlag.

Fordeling av inngående avgift på fellesanskaffelser

Mange finansieringsselskaper har både avgiftspliktig (typisk leasing) og avgiftsfri omsetning (lån). Inngående mva kan trekkes fra i den grad kostnaden har en relevant og naturlig tilknytning til virksomhet som faller innenfor mva-lovens område. Dersom en anskaffelse er foretatt under ett (fellesanskaffelser) blir det nødvendig å fordele kostnaden - mva-loven § 8-2 (gammel lov § 23).

Tidligere Forskrift 18 (F18) ga nærmere regler om fordeling av inngående avgift. Hovedregelen var antatt bruk, men i § 3 var det på den annen side gitt en regel om at inngående avgift på varer og tjenester som anskaffes til bruk under ett for virksomhetens felles drift, kunne fradras for så stor del som svarer til den avgiftspliktige omsetning i forhold til virksomhetens samlede omsetning i siste regnskapsår (omsetningsfordeling). De fleste finansforetak valgte å gjøre bruk av sjablongregelen da dette ga en enkel og praktikabel fordeling med lite innslag av skjønn.

I en konkret sak (KMVA 2008-6131) satte imidlertid Klagenemnda for merverdiavgift sjablongregelen til side og nektet fradrag basert på omsetning. Etter å ha innhentet en ekstern juridisk betenkning, anmodet Finfo høsten 2008 Finansdepartementet om å gjøre om på vedtaket. Uheldigvis ble imidlertid departementets omgjøringsadgang av vedtak i klagenemnda fjernet i 2009. Departementet kunne derfor ikke etterkomme anmodningen.

Den konkrete saken ble brakt inn for domstolene, men selskapet tapte både i tingrett og lagmannsrett og saken slapp ikke inn for Høyesterett.

Underveis valgte imidlertid Finfo en annen strategi. En var kjent med at spørsmålet om hvilke fordelingsnøkler som skulle legges til grunn ved fellesanskaffelser, rent generelt reiste betydelige praktiske problemstillinger for avgiftsmyndighetene og etter hvert hadde resultert i en lang rekke retts tvister som til dels hadde gått helt til Høyesterett. Regelverket fremsto derfor som vanskelig tilgjengelig og lite forutsigbart. Finansdepartementet hadde ved ulike anledninger gitt uttrykk for at dette var problematisk både for de næringsdrivende og for håndhevningsmyndighetene. Etter Finfos oppfatning var det nå en fare for at denne usikkerheten ville forplante seg til

hele finansbransjen som utgjør en betydelig sektor når det gjelder delt virksomhet.

Etter forutgående samtaler med Finansdepartementet oversendte derfor Finfo i oktober 2010 et større notat der man gikk gjennom problemstillingen og med forslag om hvordan man kunne løse dette på en hensiktsmessig måte innenfor gjeldende regelverk. Departementet ga positiv tilbakemelding til arbeidet og ga uttrykk for interesse av å gå videre med dette. Et første møte ble avholdt med departementet i januar 2011. Som en konsekvens av de foreliggende rettsavgjørelser, ba Finfo i 2012 departementet om overgangsordninger slik at medlemmene fikk anledning til å tilpasse seg den ny praksis enten denne kom som følge av de foreliggende rettsavgjørelser eller som nytt regelverk.

Internasjonale regnskapsregler

Leasing

International Accounting Standards Board (IASB) og US Financial Accounting Standards Board (FASB) har i lang tid arbeidet med å utarbeide en ny internasjonal standard for regnskapsføring av leasing til erstatning for IAS 17. Bakgrunnen har vært et ønske fra investorer og andre brukere av regnskapsmateriale om å forbedre rapporteringen av leasing i internasjonale regnskapsstandarter som IFRS (International Financial Reporting Standards) og US-GAAP (Generally Accepted Accounting Principles). Et annet ønske har også vært å få en samordning av disse regelsettene og likt regnskapsspråk i Europa og USA.

I dag er det bare verdier og forpliktelser knyttet til *finansielle* leasingkontrakter som fremkommer i balansen. *Operasjonelle* leasingavtaler håndteres kun i resultatregnskapet. Den ulike håndteringen reiser følgende problemstillinger:

- Mange regnskapsbrukere mener at alle leiekontrakter gir opphav til eiendeler og forpliktelser som bør balanseføres i finansregnskapet. Rutinemessig må derfor disse justere regnskapstallene ut i fra kunnskap om effekten av operasjonelle leasingavtaler.
- Skillet mellom operasjonelle og finansielle leasingavtaler innebærer et kunstig skille mellom leasingkontrakter som i realiteten er svært like. Dette gjør det vanskelig å sammenligne regnskap.
- Den ulike regnskapshåndteringen gir grunnlag for å tilpasse kontraktene slik

at spesielle regnskapsmessige virkninger oppnås.

Etter å ha sendt ut et Discussion Paper (DP) for kundens håndtering av leieavtaler i mars 2009, inkom det i alt over 300 kommentarer som ble innarbeidet i en Exposure Draft (ED) som ble lagt frem i august 2010. I motsetning til DP'en hadde man nå innarbeidet en anbefaling også for utleiers regnskapshåndtering. Dette innebærer at det inkom en rekke nye kommentarer knyttet til utleiers håndtering som tidligere ikke var evaluert. På en måte ble fokuset flyttet fra kundens håndtering til utleiers håndtering. Det hele endte med at IFRS/FASB trakk tilbake ED'en og kunngjorde at en revidert ED ville bli lagt frem sommeren 2012 – senere utsatt til april 2013. Det er lite trolig at den nye ED vil inneholde de store forskjeller for kundens regnskapsrapportering sammenlignet med førsteutkastet.

Finansielle instrumenter

Standarden for regnskapsføring av finansielle instrumenter (IAS 39) – herunder lån – har i lang tid vært utsatt for kritikk. Innvendingen har i hovedsak gått på at standarden er for regelbasert og for komplisert å anvende, samt at de løsninger som standarden gir, ikke i tilstrekkelig grad gir brukerne nyttig informasjon. Kritikken tiltok under finanskrisen.

Det ble derfor besluttet å foreta en helhetlig gjennomgang erstatte IAS 39 med en ny standard IFRS 9. Prosjektet er tredelt:

1. klassifisering og måling
2. nedskrivning av finansielle instrumenter
3. sikringsbokføring

Et viktig element under pkt 1 er om finansielle instrumenter skal vurderes til amortisert kost (utgangspunkt i balanseført verdi ved første gangs måling justert for mottatte avdrag/eventuelle tap) eller til virkelig verdi (fair value option). Utlån på ordinære vilkår skal normalt regnskapsføres til amortisert kost.

Tapsregler

Utviklingen av nye tapsregler i IFRS kan ha stor betydning for finansforetakene. Gjeldende regler kritiseres for å gi for lave tap i gode tider. Etter blant annet initiativ fra G20 har IASB siden 2008 arbeidet med å utvikle en mer fremadskuende modell i form av en forventet tapsmodell (expected loss). Det har vist seg å være utfordrende. I det første forslaget fra 2009 forsøkte man å se forventet tap og renteinntekter i sammenheng, basert på tanken om at risikoen for tap er reflektert i prisingen av utlånene. Dette ble ansett som for teoretisk og modellen ble også kritisert som for komplisert og krevende.

Et annet forslag som ble lagt frem av FASB i 2011 ble også vurdert som for komplisert og uten konseptuell forankring. Et tredje forslag ventes i begynnelsen av 2013. Trolig vil det innebære større tapsnedskrivninger i finansforetakene ved at det også skal foretas nedskrivning på "friske" utlån.

Legal Committee i Eurofinas og Leaseurope

Finfo er representert i Legal Committee både i Eurofinas og Leaseroepe. Dette gir en unik innblikk i det arbeidet som foregår i EU og som gjennom EØS-forpliktelsen også får virkning for norske forhold. Aktiviteten i EU på det regulatoriske området er stor og i 2012 har man arbeidet med blant annet følgende problemstillinger:

- Kapitaldekningsreglene – se ovenfor
- Forslag om nytt felles banktilsyn fremlagt av Kommisjonen september 2012 der den europeiske sentralbanken vil overta viktige tilsynsoppgaver fra EBA (European Banking Authority). Forslaget vil omfatte euro-stater, men det antas at nyordningen kan virke markedsmessig negativt for finansforetak som faller utenfor.
- Kommisjonens Grønnbok mars 2012 om skyggebankvirksomhet. Dette er system for kredittformidling som involverer enheter utenfor regulert område. Markedet fordrer likvide annenhånds markeder med løpende prising av risiko. Finanskrisen viste at tilsynelatende risikofrie aktiva var sterkt eksponert for rullerende refinansieringsrisiko. I Norge ble skyggebankvirksomhet i praksis avvirket i 1988 da kredittgivning og medvirkning til kredittgivning ble gjort konsesjonspliktig.
- Liikanen-rapporten fra oktober 2012 foreslår ytterligere reformer i finanssektoren der blant annet investeringsbankvirksomhet skal skilles ut i egne enheter. EØS-land som ikke bruker euro er skeptisk til mange av forslagene.
- Kommisjonens Grønnbok januar 2012 som evaluerer PSD (Payment Services Directive) og det videre arbeid med SEPA (Single European Payment Area).
- Initiativ fra EU-parlamentet i oktober om evaluering av CCD (Consumer Credit Directive)
- FSUG (Financial Service User Group) la juni 2012 frem en rapport der de pekte på økning i interessekonflikter og kritikkverdig innsalg som følge av provisjonsstruktur basert på volum og der produkter med stor risiko for kjøper generer høyere provisjoner, samt sammenblanding av rådgiver og agentroller.
- IMD II (Insurance Mediation Directive) med forslag fremmet av kommisjonen juli 2012 og som nå er under sluttbehandling i parlamentet.
- DP II (Date Protection) med kommisjonsforslag januar 2012 og under arbeid i parlamentet.
- AML IV (Anti Money Laundering). FATF (Financial Action Task Force) la i februar frem nye anbefalinger som på sikt vil føre frem til et 4. hvitvaskingsdirektiv.
- ADR (Alternative Dispute Resolution) der kommisjonen november 2011 la forslag om et direktiv for forbrukerklagenemnd og en forordning om on-line håndtering av forbrukerklager i hele EØS-området
- MCD (Mortgage Credit Directive) basert på forslag fra kommisjonen våren 2011 og der det vil bli votering i parlamentet i begynnelsen av 2013.

Banklovkommisjonen

Hovedarbeidet for den regjeringsoppnevnte Banklovkommisjonen består i å gjennomgå i full bredde finansinstitusjons- og kredittlovgivningen med sikte på modernisering, samordning og til dels foreslå ny lov-

givning. Kommisjonen ble opprettet i 1990. Finfo var tidligere medlem i kommisjonen, men gikk ut i 2000. I perioden 2006 – 2011 var Finfo igjen representert i kommisjonen:

Kommisjonen har så langt fremlagt 23 utredninger:

1. NOU 1994:11 – Finansavtaler og finansoppdrag	13. NOU 2005:15 – Obligatorisk tjenestepensjon
2. NOU 1995:25 – Sikringsordninger og offentlig administrasjon av finansinstitusjoner	14. NOU 2006:12 – Felles Pensjonskasser
3. NOU 1996:24 – Betalingssystemer m.v.	15. NOU 2006:17 – Kredittforening som konsernspiss
4. NOU 1998:14 – Finansforetak m.v.	16. NOU 2007:01 – Meglerprovisjon i forsikring
5. NOU 1999:31 – Oppkjøp og inndrivning av fordringer m.v.	17. NOU 2007:05 – Frarådningsplikt i kredittkjøp
6. NOU 2001:23 – Finansforetakenes virksomhet	18. NOU 2007:17 – Individuell pensjonsordning
7. NOU 2001:24 – Ny livsforsikringslovgivning	19. NOU 2008:13 – Eierkontroll i finansinstitusjoner
8. NOU 2002:14 – Finansforetakenes virksomhet II	20. NOU 2008:20 – Skadeforsikringsselskapenes virksomhet
9. NOU 2002:21 – Oppsigelse av forsikringsavtaler	21. NOU 2008:21 – Nettbankbasert betalingsoverføring
10. NOU 2003:11 – Konkurranselov i kollektiv livsforsikring	22. NOU 2009:02 – Kapital- og organisasjonsformer i sparebanksektoren.
11. NOU 2003:28 – Kjønnss- og aldersnøytralitet i kollektive pensjonsordninger	23. NOU 2010:06 – Pensjonslovene og folketrygden 1
12. NOU 2004:24 – Pensjonskasselovgivning. Konsolidert forsikringslov.	24. NOU 2011:08 – Ny finanslovgivning
	25. NOU 2012:03 – Fripoliser og kapitalkrav
	26. NOU 2012:13 – Pensjonslovene og folketrygdreformen II

Finansavtaler

Kommisjonens første innstilling NOU 1994:19 – Finansavtaler og finansoppdrag resulterte i lov 5.6.1999 nr 49 om finansavtaler og finansoppdrag. Denne trådte i kraft 1.7.2000. Loven gjelder ikke leiefinansiering (leasing).

I 2007 la Banklovkommisjonen i NOU 2007:5 frem forslag om at en bestemmelse lik frarådningsplikten i finansavtaleloven, også ble innført i kredittkjøpsloven. Dette ble gjort i 2008 med virkning fra 1. januar 2009.

I 2008 la Banklovkommisjonen i NOU 2008:21 frem forslag om endringer i finansavtaleloven om ansvarsregulering ved nettbankbasert betalingstjenester ved feilbruk fra kundens side og uvedkommendes misbruk av nettbankkonti. Dette forslaget ble senere sett i sammenheng med implementering av Betalingstjenestedirektivet (PSD) som ble vurdert av en egen arbeidsgruppe. I 2009 resulterte det i vesentlige endringer i finansavtaleloven kap 2.

Betalingssystemer m.v.

Etter at finansavtaleloven var på plass, tok Banklovkommisjonen for seg spørsmål knyttet til offentligrettslig regulering av aktørene innen betalingsformidling. Arbeidet resulterte i NOU 1996:24 – Betalingssy-

stemer m.v. Ny lov ble vedtatt 17. desember 1999.

Opprinnelig var det foreslått at også betalingssystemer som ikke var knyttet opp til kundekonti i banker eller finansieringsforetak skulle omfattes av reguleringen – for eksempel oljeselskapenes og varehuskjeders kortsystemer. Dette ble imidlertid utelatt i den endelige lovtekst.

Institusjonslovgivningen – finansforetak m.v.

En sentral del av Kommisjonens arbeid har bestått i å samordne og revidere finansinstitusjonslovgivningen i sin alminnelighet. Av praktiske årsaker er dette arbeidet blitt inndelt i flere delutredninger.

NOU 1998:14 tar for seg mange problemstillinger av særskilt interesse for medlemsselskapene. Dette gjelder bl.a. endret lovdefinisjon av finansieringsselskap, muligheten for at en bank skal kunne eie en annen mer spesialisert bank og mulighet for norske finansieringsselskaper til å delta med omfattende eierandeler i selskaper som tilbyr selgerkreditt (joint venture). Det legges også opp til en enklere organisstruktur enn i dag i det representantskapet foreslås fjernet og kontrollkomité/tilsynsutvalg skal bortfalle som obligatorisk organ.

NOU 2001:23 utfyller i større detalj det mer rammeorienterte regelverket. Kommisjonen har her bl.a. vurdert regler for finansforetaks virksomhet med hensyn til totalkundeavtaler, bruk av kundeinformasjon innad i konsern, krav til kredittvurdering, bortsettning av arbeidsoppgaver, mulighetene for verdipapirisering i det norske finansmarked m.v.

NOU 2002:14 er en videreføring av det arbeidet som ikke ble ferdigbehandlet i den 4. og 6. utredningen. Her har man behandlet utbytte og konsernbidrag, finansforetaks eie av aksjer, andeler og fast eiendom, tvisitteløsningsordninger, overnasjonale tilsynsmyndigheter, fjernsalg av finansielle tjenester og tiltak mot hvitvasking av penger.

NOU 2008:13 gjennomfører EU's direktiv (EU-dir 2007/44) om prosedyreregler for erverv økte eierandeler i den finansielle sektor i norsk lov. For Norges vedkommende er disse tiltakene foregrepet gjennom lovendringer i 2003 på bakgrunn av NOU 2002:14

NOU 2009:2 tar for seg spesielle problemstillinger knyttet til rammevilkår for sparebankene.

NOU 2011:8 inneholder Banklovkommi-

sjonens utkast til en samlet lov om finansforetak og finanskonsern mv. og inkluderer forslag fremmet i Utredning nr. 4, 6, 8, 15, 19 og 22. Forslaget har vært på høring og departementet arbeider med proposisjon

som vil bli lagt frem for Stortinget i 2013. Forslaget vil på sikt erstatte lov 10.6.1988 nr. 40 om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner.

Utredning nr. 7, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 16, 18, 20, 23, 25 og 26 har i stor grad beskjeftiget seg med forsikrings- eller pensjonsmessige spørsmål av mindre betydning for finansieringsselskapene.

Finansskole – organisert undervisningstilbud for ansatte i medlemsselskapene

Finansieringsselskapenes Forening har i mange år hatt et permanent og systematisk undervisningsopplegg for ansatte i medlemsselskapene. Kursopplegget er under konstant evaluering i eget Kursutvalg for å gi et enhetlig og best mulig undervisningsopplegg skreddersydd for vår bransje.

Hovedkurset (Finansskolen) er delt inn i kurs for nybegynnere og viderekomne. Kursene for nybegynnere gir en grunnleggende innføring i en rekke sentrale emner og produkter innenfor leasing og lån, factoring og kundeservice. De viderekomne kursene er hevet noe i vanskelighetsgrad i forhold til tidligere og er ment for ansatte med noen års erfaring i bransjen. Undervisningen gis av dyktige fagfolk med lang erfaring fra bransjen kombinert med opp-

gaver i løpet av kursdagene, også hjemmeoppgaver, slik at selvstudium blir en viktig del av undervisningsopplegget. Etter hvert

kurs er det eksamen i form av en prosjektoppgave. Det gis karakteren Bestått/Ikke bestått, med vitnemål til dem som består.

Rettslige rammebetingelser for finansieringsselskaper

Fra 1976 har det vært nødvendig med offentlig tillatelse (konsesjon) for å drive eller medvirke til finansieringsvirksomhet.

Lovverket om finansieringsselskaper kan deles inn i to hovedgrupper:

1. offentligrettslig regulering av virksomheten
2. privatrettslig regulering av forholdet mellom institusjon og kunde

Mer om finansinstitusjonenes rettslige rammebetingelser er tilgjengelig på foreningens hjemmesider <http://www.finno.no/>. I denne årsberetning redegjøres bare for enkelte hovedtrekk samt spesielle forhold som skjedde i 2012.

Offentligrettslig regulering

For å drive finansieringsselskap i Norge kreves tillatelse (konsesjon). *Lov om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner av 10. juni 1988 nr. 40* inneholder de sentrale bestemmelser for bransjen. Finansieringsselskaper vil stå under tilsyn av Finanstilsynet, ha rapporteringsplikt og må oppfylle kapitalkrav.

Tillatelse forutsetter blant annet at foretaket stiftes med et beløp som i norske kroner svarer til minst 5 millioner euro som egenkapital. Videre må foretakets kapital stå i rimelig forhold til den virksomhet som foretaket skal drive, og foretakets daglige leder og styremedlemmer må være å anse som egnet.

Et finansieringsforetak som er kredittinstitusjon med tillatelse til å drive virksomhet i et EØS-land, har samtidig tillatelse til å drive i andre EØS-land under forutsetning at dette meldes fra til tilsynsmyndigheten i vertslandet.

Banker og forsikringsselskaper har egne særlover som regulerer og gir mer detaljerte bestemmelser om organisering og virksomhet. For finansieringsforetak – som er en fellesbetegnelse på finansieringsselskaper

og kredittforetak – er det gitt spesialregler i finansieringsvirksomhetsloven kapittel 3.

Låneformidlingsvirksomhet er ikke konsesjonspliktig, men meldepliktig etter lovens kap 4. Låneformidlere må stille sikkerhet. Låneagenter er ikke regulert direkte, men reguleres indirekte gjennom tilsynet med oppdragsgiver. I tillegg er det enkelte bestemmelser i finansavtaleloven kap 6. Forhandlere som tilbyr finansiering av kjøpet på vegne av eksterne kredittgiver, regnes som låneagent.

I alt er det med hjemmel i finansieringsvirksomhetsloven gitt 36 forskrifter med hjemmel i denne loven.

I 2012 ble det gjennomført kun en endring i lov om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner:

1. lov 22. juni 2012 nr 35 som ledd i tilpasninger til ny politiregisterlov

Banklovkommisjonen fremla i mai 2011 forslag til ny finanslovgivning – NOU 2011:8 – som vil erstatte gjeldende lov om finansieringsvirksomhet. Forslaget har vært på høring og lovproposisjon vil bli fremlagt for Stortinget i løpet av 2013.

Etter *lov om tilsynet for kredittinstitusjoner, forsikringsselskaper og verdipapirhandel av 7. des. 1956 nr 1*, er finansieringsselskapene underlagt offentlig tilsyn. Tilsynet gjennomføres av Finanstilsynet som skal se til at de institusjoner de har tilsyn med, virker på en betryggende og hensiktsmessig måte i samsvar med lov og bestemmelser gitt i medhold av lov, samt den hensikt som ligger til grunn for institusjonens opprettelse, dens formål og vedtekter. Som ledd i tilsynsvirksomheten kan Finanstilsynet gi bindende pålegg.

Lov om merverdiavgift av 19. juni 2009 nr 58 med tilhørende forskrifter er av stor betydning for finansieringsselskapene da leasing og store deler av factoringvirksomheten er avgiftspliktige tjenester. For leasing har dette lenge vært tilfelle da leasing i avgiftssammenheng er å anse som en avgiftspliktig utleietjeneste. For factoring er avgiftsplikten av nyere dato da de administrative deler av tjenesten ble gjort avgiftspliktig gjennom den generelle merverdiavgiftsreformen av 1.7. 2001.

Privatrettslig regulering

Lov om finansavtaler og finansoppdrag av 25. juni 1999 nr 46 regulerer sentrale former for avtaler om finansielle tjenester som tilbys publikum av finansinstitusjoner – herunder innskudd, betalingstjenester, utlån og kausjon. Når kunden er forbruker vil lovens bestemmelser normalt ikke kunne fravikes gjennom avtale. Loven gjelder ikke leasing, factoring og kreditttyting som faller inn under kredittkjøpsloven. Reglene om kausjon gjelder imidlertid uansett om lånet/kredit-ten faller innenfor eller utenfor loven.

Til loven er det gitt en egen forskrift om kredittavtaler av 7. mai 2010. Denne gir nærmere regler om kredittgivers opplysningsplikt, beregning av effektiv rente og minste kontantinnsats for kjøp på kreditt i forbrukerforhold. Reglene om beregning av effektiv rente ble endret 14.12.2012 som ledd i tilpasning til EU-dir 2011/90.

Statistikk

ULIKE UTLÅNSTYPER I MILL. KRONER OG PST. AV BRUTTO UTLÅN PR. 31.12.

for medlemmer i Finansieringsselskapenes Forening

År	Leasing		Factoring*		Kredittkort		Billån/øvrige utlån		I alt	
	Mill. kr.	Pst.	Mill. kr.	Pst.	Mill. kr.	Pst.	Mill. kr.	Pst.	Mill. kr.	Pst.
1994	8 625	33 %	2 969	11 %	3 844	15 %	10 827	41 %	26 265	100 %
1995	12 158	39 %	3 313	10 %	4 459	14 %	11 644	37 %	31 574	100 %
1996	15 168	38 %	3 741	9 %	5 037	13 %	15 920	40 %	39 866	100 %
1997	20 029	42 %	1 561	3 %	5 507	12 %	23 787	43 %	50 884	100 %
1998	23 716	38 %	1 850	3 %	6 470	10 %	30 836	49 %	62 872	100 %
1999	25 837	46 %	1 919	3 %	8 272	15 %	19 687	35 %	55 715	100 %
2000	31 182	48 %	2 096	3 %	9 669	15 %	22 028	34 %	64 975	100 %
2001	37 372	50 %	2 671	4 %	10 735	14 %	24 096	32 %	74 874	100 %
2002	39 447	49 %	2 869	4 %	10 822	13 %	28 021	34 %	81 159	100 %
2003	40 764	47 %	3 285	4 %	12 552	14 %	30 506	35 %	87 107	100 %
2004	47 136	46 %	3 928	4 %	16 004	16 %	35 973	35 %	103 041	100 %
2005	56 054	46 %	4 627	4 %	18 077	15 %	42 028	35 %	120 786	100 %
2006	65 765	47 %	6 269	5 %	20 476	15 %	46 317	33 %	138 827	100 %
2007	74 656	47 %	7 626	5 %	23 719	15 %	53 152	33 %	159 153	100 %
2008	84 557	49%	6 745	4 %	26 373	15 %	55 556	32 %	173 231	100 %
2009	79 129	48 %	4 940	3 %	28 028	17 %	53 983	32 %	166 080	100 %
2010	80 489	46 %	4 918	3 %	29 651	17 %	59 243	34 %	174 301	100 %
2011	84 522	44 %	5 408	3 %	31 376	17 %	69 277	36 %	190 583	100 %
2012	85 953	44 %	5 395	3 %	33 737	17 %	71 031	36 %	196 116	100 %

* P.g.a. endringer i regnskapsforskriften er tall for perioden 94-96 ikke sammenlignbare med senere år.

FACTORINGSTATISTIKK (inkl. bloc factoring)

for medlemmer i Finansieringsselskapenes Forening

Tall i millioner kroner

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Omsetning	94 325	133 577	147 222	126 799	117 883	126 944	132 909
Risikoavdekkede fordringer	2 578	2 187	1 777	1 121	1 071	1 098	1038
Utlån utover eller uten risikoavdekning	3 691	5 439	4 968	3 819	3 847	4 130	4 089
Margintrekk	349	633	316	264	242	388	279
Totale factoringutlån	5 920	6 993	6 429	4 676	4 676	5 020	5 116

KORTSTATISTIKK 2012

for medlemmer i Finansieringsselskapenes Forening

Omsetning (millioner kroner)

	Varekjøp totalt	Kontantuttak totalt	Herav; Sum totalt	Herav; Varekjøp utland	Herav; Kontantuttak utland	Sum utland
Internasjonale faktureringskort	17 062	821	17 883	4 781	176	4 957
Internasjonale kredittkort	66 171	14 867	81 038	17 415	2 928	20 343
Innenlandske kredittkort	1 467	148	1 615	10	0	10
Internasjonale debetkort	1 583	499	2 082	10 160	496	10 656
Sum omsetning	86 283	16 335	102 618	32 366	3 600	35 966

Medlemsfortegnelse pr. mars 2013

Selskap	Postadresse	Telefon	www
BB Finans ASA	Postboks 103 – Minde, 5821 BERGEN	05115	www.bbf.no
BMW Financial Services NUF	Postboks 1, 1330 FORNEBU	67 11 80 40	www.bmw.no/finansiering
Brage Finans AS	Postboks 113, 5804 BERGEN	55 61 00 50	www.brage.no
De Lage Landen Finans Norge	Postboks 184, 1325 LYSAKER	67 18 70 00	www.delagelanden.com
DNB Finans	Postboks 1600 Sentrum, 0021 OSLO	03000	www.dnb.no
Diners Club Norge, filial av Diners Club Nordic AB	Postboks 1589 Vika, 0118 OSLO	21 01 51 00	www.dinersclub.no
Eika Kredittbank AS	Postboks 2349 Solli, 0201 OSLO	22 87 81 00	www.eika.no
EnterCard Norge AS	Postboks 6783 St. Olavs plass, 0130 OSLO	21 31 66 00	www.entercard.no
Eurocard, filial av Eurocard AB	Postboks 1672 Vika, 0120 OSLO	21 01 55 00	www.eurocard.no
Finaref AS	Postboks 555, 1411 KOLBOTN	66 99 77 67	www.finaref.no
Danske Finans - Danske Bank	Postboks 1170, 0107 Oslo	06030	www.danskebank.no
Folkia AS	C. J. Hambros Plass 2C, 2.etg., 0164 OSLO	22 42 63 00	www.folkia.no
Forso Norge NUF	Postboks 573, 1411 KOLBOTN	66 99 71 00	www.forso.no
AS Finansiering	Postboks 7203 Majorstuen, 0307 OSLO	02259	www.finansiering.no
Handelsbanken Finans NUF	Postboks 1342 Vika, 0113 OSLO	22 39 70 00	www.handelsbanken.no
Ikano Bank AB (publ), Norway branch	Postboks 295, 1372 ASKER	66 85 86 00	www.ikanobank.no
Landkreditt Finans AS	Postboks 7833, 6022 ÅLESUND	70 15 40 00	www.landkredittfinans.no
LeasePlan Norge AS	Postboks 6019 Etterstad, 0601 OSLO	23 06 98 00	www.leaseplan.no
Nordea Finans Norge AS	Postboks 1166 Sentrum, 0107 OSLO	22 48 66 00	www.nordeafinans.no
Santander Consumer Bank AS	Postboks 177, 1325 LYSAKER	21 08 30 00	www.santander.no
Scania Finans AB – Filial Norge	Postboks 250 Leirdal, 1011 OSLO	22 79 34 00	www.scania.no
SEB Kort Bank AB, Oslofilialen	Postboks 1373 Vika, 0114 Oslo	21 01 51 00	www.seb.no
SG Finans AS	Postboks 105, 1325 LYSAKER	21 63 20 00	www.sgfinans.no
Siemens Financial Services AB NUF	Postboks 1 Alnabru, 0613 OSLO	22 63 49 00	www.siemens.no
Sparebanken Møre	Keiser Wilhelmsgt. 29/33, 6001 ÅLESUND	70 11 30 00	www.sbm.no
SpareBank 1 Finans Nord-Norge AS	Postboks 6801, 9298 TROMSØ	02244	www.snnfinans.no
SpareBank 1 Finans Østlandet AS	Postboks 223, 2302 HAMAR	07790	www.sb1fo.no
SpareBank 1 Gruppen Finans AS	Postboks 1347 Sentrum, 6001 ÅLESUND	70 11 36 00	www.factoring.no
SpareBank 1 SMN Finans AS	7467 TRONDHEIM	07301	www.smnfinans.no
SpareBank 1 SR-Finans AS	Postboks 114, 4065 STAVANGER	04002	www.sr-finans.no
Svea Finans NUF	Postboks 6601 Etterstad, 0607 OSLO/ Brøsetveien 168, 7048 TRONDHEIM	21 54 24 00	www.sveafinans.no
Teller AS	Postboks 333 Skøyen, 0213 OSLO	815 00 400	www.teller.no
Toyota Kreditbank GmbH NUF	Postboks 704, 3003 DRAMMEN	32 20 84 00	www.toyotafinans.no
Volkswagen Møller Bilfinans AS	Postboks 46 Kjelsås, 0411 OSLO	24 03 33 01	www.bilfinans.no

Foreningens organisering

Styret

Formann:	Morten Guldhaug	DNB Finans
Viseformann:	Carsten Thorne	SG Finans AS
	Olav Hasund	Santander Consumer Bank AS
	Sjur Loen	Nordea Finans Norge AS
	Anne-Christine Joys	Sparebank 1 SR-Finans
	Rolf Sten-Andersen	SEB Kort

Varamedlemmer

Andreas Flognfeldt	Eika Kredittbank AS
Trine Fridén Huseby	Handelsbanken Finans
Stein Ivan Solbakken	Volkswagen Møller Bilfinans

Valgkomiteen

	Terje Skagseth	Sparebank1 SMN Finans AS
	Arne Hodnefjell	SG Finans AS
	Tom Kirkeby	DNB Finans
Varamedlem:	Tore Haugstvedt	Nordea Finans Norge AS

Administrasjonen

Anne-Lise Løfsgaard	Adm. dir.
Jan Fr. Haraldsen	Direktør
Torill Alsaker	Konsulent

Finansieringsselskapenes Forening